

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 13 juni 2023
Ons kenmerk 24/5.3/2023000822
Behandeld door team Bestuur en Concernzaken
Onderwerp: Jaarplan (begroting) 2023 en Jaarstukken 2022 Energiefonds
Drenthe (voorheen DEO)
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij treft u ter informatie aan het Jaarplan 2023 (begroting), Jaarverslag en de Jaarrekening 2022 van het Energiefonds Drenthe. Conform het protocol Verbonden partijen (Statenstuk 2022-69) over sturing op verbonden partijen ontvangt u de jaarstukken en begroting van het Energiefonds Drenthe. Het Jaarplan is later dan normaal op 26 januari 2023 door het bestuur vastgesteld, zodat ingegaan kon worden op de door de provincie Drenthe op 21 december 2022 verstrekte subsidie in de vorm van een lening van in totaal € 22,6 miljoen. Het Jaarverslag 2022 en de Jaarstukken 2022 zijn op (12 mei 2023 respectievelijk 13 februari 2023) door het bestuur van het Energiefonds Drenthe vastgesteld. De jaarrekening is voorzien van een goedkeurende verklaring van De Jong & Laan Accountants BV voor wat betreft getrouwheid en rechtmatigheid.

Relatie met provinciaal doel

Zoals met u afgesproken, leggen wij in deze brief kort de relatie tussen het Jaarplan 2023 het Jaarverslag 2022 van Energiefonds Drenthe en de provinciale doelstellingen. De inzet van het Energiefonds Drenthe is gericht op het versnellen van de energietransitie. In dat kader financiert het Energiefonds Drenthe - door het verstrekken van energieleningen aan zowel bedrijven, organisaties als maatschappelijke instellingen - projecten in het kader van duurzame energie. Het Energiefonds Drenthe levert onder andere een bijdrage aan realisatie van doelstelling 20.5.1.01 Het aandeel hernieuwbare energiebronnen bedraagt 14% in 2020 en 16% in 2023 en de doelstelling 21.5.1.02 In de periode 2020-2023 gebruiken de Drentse bedrijven 7% minder energie ten opzichte van 2015 hernieuwbare energiebronnen.

Uit het Jaarverslag 2022 volgt dat de in 2022 mede door het Energiefonds Drenthe gefinancierde projecten (vanuit maatwerkfinancieringen en de energieleningen) zullen leiden tot een jaarlijkse CO₂-reductie van 9.485 ton. Vanaf 2011 leidt de door het Energiefonds Drenthe verstrekte financiering voor projecten ter realisatie van de energietransitie in totaal tot 159.229 ton CO₂-reductie per jaar. De totale projectenportfolio die het Energiefonds Drenthe (mede)financiert draagt significant bij aan de provinciale klimaatdoelstellingen. Het leveren van een bijdrage aan de reductie van de CO₂-reductie in Drenthe kun je niet alleen. Het Energiefonds Drenthe heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in het versterken van het ambassadeursnetwerk. Ambassadeurs zijn mensen of organisaties die in hun dagelijkse praktijk de diensten van Energiefonds Drenthe meenemen of actief communiceren over de diensten die EFD heeft geleverd. Dat dit werkt blijkt uit een onderzoek van 225 leningaansvragen. Bijna 50% van de aanvragen komen vanuit het netwerk van bestaande leningnemers, installateurs en accountants.

Jaarverslag 2022

In het Jaarverslag 2022 gaat de directie van het Energiefonds Drenthe in op de resultaten die in 2022 zijn behaald en het gevoerde risicobeheer. Het jaarverslag sluit af met de prognose voor 2023. Uit het jaarverslag en de jaarstukken wordt duidelijk dat Energiefonds Drenthe sinds de oprichting in 2011 flink heeft gefinancierd in het versnellen van de energietransitie in Drenthe. In totaal is daarmee over de afgelopen jaren € 60,6 miljoen (revolverend) in 860 projecten gefinancierd en zijn € 283 miljoen aan investeringen uitgelokt waarmee 159.229 ton CO₂-reductie per jaar wordt gerealiseerd. Per 31 december 2022 staat ruim € 36 miljoen aan verstrekte leningen op de balans. Door de grote vraag naar financieringen dreigde het Energiefonds Drenthe door haar middelen heen te raken. Op 15 december 2022, heeft de provincie het fondsvermogen daarom met € 16 miljoen verhoogd tot € 55,2 miljoen. Tevens is met dezelfde beschikking een lening van € 6,6 miljoen verstrekt voor het op te richten Fonds Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed. Dit is gedaan om maatschappelijke organisaties met eigen vastgoed te ondersteunen bij de verduurzaming van hun vastgoed.

Uit het Jaarverslag 2022 blijkt dat vrijwel alle doelen uit het Jaarplan 2022 ruimschoots zijn gerealiseerd. De doelstellingen zijn op pagina 8 opgenomen en in een overzichtelijke tabel op pagina 30 wordt aangegeven wat is gerealiseerd ten opzichte van de doelen. Opvallend is, dat het aantal verstrekte Energieleningen Plus en Energieleningen Drenthe flink zijn gestegen. Een belangrijke reden hiervan is dat door stijgende energieprijzen steeds meer bedrijven en instellingen de noodzaak zagen om te verduurzamen en energie te besparen. Er zijn drie keer zoveel leningen verstrekt als verwacht/als in voorgaande jaren werden verstrekt. De totale gerealiseerde financieringsomvang is in totaal ruim € 10 miljoen hoger dan de € 7 miljoen die begroot was.

In 2022 is het Fonds Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed uitgewerkt, maar er zijn nog geen Maatschappelijke Energieleningen verstrekt aan maatschappelijke organisaties om die te ondersteunen bij de verduurzaming van het vastgoed.

Jaarrekening 2022

Vanwege de subsidievoorwaarden van de provincie Drenthe is het Energiefonds Drenthe niet in staat om zelf eigen vermogen op te bouwen.

Een eventueel positief saldo van baten en lasten zal het Energiefonds moeten terugbetalen aan de provincie. Om die reden worden positieve en negatieve exploitatieresultaten verrekend met de schulden aan de provincie. Doordat in de eerste jaren de exploitatiesaldi negatief waren, is op dit moment per saldo nog sprake van een tekort. Daarnaast is cumulatief voor een bedrag € 2,1 miljoen op uitgezette leningen voorzien. Ook dat bedrag is verrekend met de schuld aan de provincie. Dit houdt in dat bij een afrekening, als die op dit moment zou plaatsvinden, niet het gehele leningsbedrag bij de provincie terugkomt. Het Energiefonds verwacht echter de verliezen goed te kunnen maken in de komende jaren. Over 2022 heeft het Energiefonds een negatief resultaat geboekt van € 51.784,-- (over 2021 was het saldo € 43.184,-- positief), waar op begrotingsbasis rekening was gehouden met een positief saldo van € 59.270,-- voor 2022. Het saldo is negatief uitgekomen doordat de opbrengsten op de verstrekte financieringen lager zijn geweest. En dat komt doordat er extra aflossingen van maatwerkfinancieringen zijn geweest, die hogere rentevergoedingen kenden en de nieuw verstrekte energieleningen fors waren, maar met lagere rentepercentages zijn verstrekt. De organisatiekosten voor het Energiefonds Drenthe bedroegen in 2022 € 599.281,-- en liggen in lijn met de lasten van de jaren hiervoor. In 2022 heeft Energiefonds Drenthe een kasstroom van € 3,7 miljoen (in 2021 was dat € 2,4 miljoen) als aflossing op de verstrekte energieleningen ontvangen en is voor een bedrag van € 10,4 miljoen (in 2021 was dat € 2,7 miljoen) aan leningen verstrekt. Daarnaast is € 2,5 miljoen opgenomen van de door de provincie verstrekte lening van in totaal € 10 miljoen als onderdeel van de totale lening van € 39,2 miljoen.

Risico's

Net als in voorgaande jaren is het grootste risico voor het Energiefonds Drenthe het debiteurenrisico. Het aantal verstrekte leningen en de omvang van het uitstaande geld neemt toe, het risicobeheer op de leningenportefeuille wordt daarmee een steeds belangrijkere taak. De stichting rapporteert uitgebreid over het risicobeheer. Vrijwel alle leningen betreffen annuïtaire leningen waarbij de rente en aflossing maandelijks worden geïnd op basis van automatische incasso's. Daar waar mogelijk worden voor maatwerkfinancieringen zekerheden gevestigd in de vorm van hypotheek of pandrecht. Van de 72 afgesloten maatwerkfinancieringen heeft EFD in 65 gevallen zakelijke zekerheden verkregen. Wordt een maandbetaling niet gedaan, dan bestaat er de mogelijkheid snel op te treden. In 2022 zijn vier leningnemers formeel in gebreke gesteld. Eén van die gevallen is alsnog opgelost en in drie gevallen is inmiddels de lening opgeëist. De desbetreffende leningnemers hebben hiervoor een betaalafpraak gemaakt met het ingehuurde incassobureau en betalen de lening versneld af via dit bureau. In 2022 heeft het Energiefonds Drenthe aan twee leningen een verhoogd risicoprofiel toegekend. Deze leningen vallen onder het bijzonder beheer. Dit betekent onder meer dat het Energiefonds Drenthe verscherpte aandacht heeft voor de kredietrisico's van deze leningen. In totaal gaat het daarbij om een bedrag van € 2,1 miljoen. Zoals hiervoor al aangegeven is dit bedrag op uitgezette leningen voorzien. In 2022 zijn drie leningnemers failliet gegaan. Voor één van de drie is de lening na faillissement alsnog afgelost. De overige faillissementen zijn nog niet afgehandeld. In totaal gaat het om een bedrag van € 312.010,--.

Jaarplan 2023

Het Jaarplan 2023 is gebaseerd op het Beleidsplan 2021-2025. In dit beleidsplan zijn de inhoudelijke kaders beschreven op basis waarvan de jaarlijkse actieplannen (jaarplannen) worden opgesteld en uitgevoerd. In het Jaarplan 2023 geeft Energiefonds Drenthe aan welke doelen het heeft voor het jaar 2023 en welke stappen het wil zetten om haar doelen te bereiken. Het hoofddoel is: het leveren van een aantoonbare bijdrage aan de klimaatdoelstellingen van de provincie Drenthe. Daarbij zijn de volgende subdoelen opgenomen:

1. aantoonbaar bevorderen van de energietransitie en de daaruit volgende reductie van de CO₂-uitstoot;
2. aantoonbaar bevorderen van andere transitieprocessen zoals circulair ondernemen, groene chemie (bio-based economy) en toekomstgerichte landbouw met als doel de CO₂-uitstoot te reduceren;
3. het vergroten van het aantal participatieve energieprojecten in de provincie Drenthe.

Tevens wordt ingegaan op de inhoudelijke en financiële aspecten voor het uitvoeringsjaar 2023. De geformuleerde resultaten voor 2023 zijn:

1. in 2023 zal EFD naar verwachting 150 Energieleningen Drenthe verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt € 4 miljoen;
2. in 2023 zal EFD naar verwachting 30 Energieleningen Plus verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt € 3 miljoen;
3. in 2023 zal EFD naar verwachting 30 Maatschappelijke Energieleningen verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt € 1,5 miljoen;
4. in 2023 zal EFD naar verwachting aan een vijftal projecten een maatwerkfinanciering verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt € 5 miljoen;
5. eind 2023 zijn naar verwachting twee garanties verstrekt voor het uitvoeren van een energiestudie.

Ontwikkelingen 2023

Medio 2021 is de focus van het Energiefonds Drenthe formeel verbreed van energietransitie naar reductie van de CO₂-uitstoot. In 2023 is het instrumentarium uitgebreid met de Maatschappelijke Energielening (Fonds Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed): een standaard renteloze financiering voor maatschappelijke organisaties met eigen vastgoed. De financiering bedraagt minimaal € 5.000,- en maximaal € 200.000,-. Het Energiefonds Drenthe verwacht dat financieringspartijen (banken) voor de korte en middellange termijn niet primair gericht zullen zijn op het adviseren van klanten en het behandelen van financieringsverzoeken. Dit zorgt ervoor dat de haalbaarheid van energie-gerelateerde projecten onder druk kunnen komen te staan. Voor de circulaire projecten (vallend binnen de nieuwe scope van het Energiefonds Drenthe) geeft de reguliere financieringsmarkt veelal niet thuis omdat zij deze projecten "onvoldoende" bewezen of te "innovatief" achten. Het Energiefonds Drenthe zet zich in om haalbare projecten daadwerkelijk gefinancierd en gerealiseerd te krijgen. Ondanks de verslechterde economische vooruitzichten als omschreven in de Macro Economische Verkenning ziet het Energiefonds Drenthe het jaar 2023 positief tegemoet.

Dit wordt mede ingegeven door het feit dat de hoge energieprijzen het urgentiegevoel onder bedrijven en instellingen om te verduurzamen doet groeien. Verwacht wordt dat de groei van de financieringsvraag in 2023 zal afnemen ten opzichte van 2022, maar nog steeds ruim boven het niveau van voor 2022 zal komen te liggen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlagen:

1. Jaarverslag Energiefonds Drenthe 2022
2. Jaarrekening Energiefonds Drenthe 2022
3. Jaarplan 2023 (begroting) Energiefonds Drenthe mb/coll.

Jaarverslag 2022

Samen werken aan een duurzaam Drenthe

Colofon

Status: Definitief

Datum: 10 mei 2023

Opgesteld door: G.G.A. Hoek

Energiefonds Drenthe is de werknaam van de Stichting Drentse Energie Organisatie. Het fonds is mogelijk gemaakt door een subsidie van de provincie Drenthe.

Verantwoording foto's:

Pagina 5: Henk Lomulder en B&A Producties

Pagina 9: Energiecoöperatie Noordseveld

Pagina 15: Funda, RTV Drenthe en Renolutions BV

Pagina 18: VOF Bouwhuis Meilink

Pagina 22: Camping Oosterweide

Pagina 26: Stichting Wijkcentrum de Poele

Pagina 29: Voetzorg Noord

Pagina 32: Haverkort Interieurs

Pagina 36: DAP Zuidwest Drenthe

Inhoudsopgave

Inleiding	7
Achtergrond	7
Samenwerken	7
Jaarplan 2022	8
Jaarverslag 2022	8
Samenwerken aan een duurzaam Drenthe	10
Ambassadeurs	10
Ontwikkelingen	11
Stijgende energieprijzen	11
Schaarste grondstoffen en personeel	11
Na-ijleffecten Covid-19	11
Ontwikkelingen binnen EFD	12
Marktontwikkelingen	13
Maatwerkfinancieringen	15
Resultaten 2022	15
Afgeloste maatwerkfinancieringen 2022	16
Financieringsadvies	17
Maatwerkfinancieringen 2011 - 2022	17
Energielening Plus	19
Resultaten 2022	19
Energieleningen Plus 2020 - 2022	21
Energielening Drenthe	23
Resultaten 2021	23
Afgeloste Energieleningen Drenthe 2022	25
Energieleningen Drenthe 2013-2022	25

Fonds Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	27
Resultaten 2022	27
Garantieregeling Energiestudies	28
Resultaten 2022	28
Toetsing aan de doelstellingen	30
Resultaten 2022 versus doelstellingen	30
Risicobeheer	33
Preventieve maatregelen	33
Ingebrekestelling	34
Bijzonder beheer	34
Faillissementen	35
Prognose 2023	37
Marktontwikkelingen	37
Prognose	37

Energielening Drenthe: Paardensportvereniging De Stroomruiters (asbestsanering/geïsoleerd dak/zonnepanelen)

Bestuursverslag 2022

Inleiding

De Stichting Drentse Energie Organisatie (EFD) is op 1 december 2011 opgericht door de provincie Drenthe en heeft als doel een bijdrage te leveren aan het reduceren van de CO₂-uitstoot in Drenthe. De stichting werkt onder de naam Energiefonds Drenthe (EFD). Jaarlijks rapporteert EFD aan de provincie over de behaalde resultaten in het jaarverslag en de jaarrekening over het afgelopen jaar. In dit jaarverslag wordt teruggekeken op het jaar 2022.

Achtergrond

EFD richt zich op het terugdringen van de CO₂-uitstoot in Drenthe. Om dit te realiseren biedt EFD ondersteuning in de vorm van kennis, netwerk en/of financieringen aan partijen die willen investeren in energiebesparing, de opwekking van duurzame energie, circulaire economie, groene chemie of toekomstbestendige landbouw. EFD heeft voor de uitvoering van haar werkzaamheden een gestructureerde lening ontvangen van de provincie Drenthe. De middelen uit de subsidie worden door EFD revolverend ingezet in projecten die een bijdrage leveren aan de doelstelling. Dit doet EFD door middel van het verstrekken van leningen. Het gaat hierbij altijd om kansrijke projecten die zonder deze vorm van financiering niet van de grond zouden komen.

Samenwerken

Het leveren van een significante bijdrage aan de CO₂-reductie in Drenthe kun je niet alleen. Daarom werkt EFD nauw samen met de verschillende beleidsafdelingen van de provincie Drenthe, Ik Ben Drents Ondernemer, het MKB-fonds en de NOM. Daarnaast onderhoudt EFD een groot ambassadeursnetwerk bestaande uit banken, accountants, gemeenten, brancheorganisaties, installateurs etc. Al deze partijen hebben samen bijgedragen aan de resultaten van EFD in 2022.

EFD in cijfers 2011 - 2022

- € 60,6 mln. gefinancierd
- 860 projecten gefinancierd
- € 283 mln. aan investeringen uitgelokt
- 159.229 ton CO₂-reductie per jaar

Jaarplan 2022

De hoofdlijnen van het beleid van EFD staan verwoord in het beleidsplan 2021-2025. Dit beleidsplan vormt het kader voor het jaarlijks uit te werken jaarplan. Voor 2022 kende het jaarplan de volgende doelstellingen:

1. In 2022 zal EFD naar verwachting aan een vijftal projecten een maatwerkfinanciering verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt: € 3,5 miljoen.
2. In 2022 zal EFD naar verwachting 15 Energieleningen Plus verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt: € 1,5 miljoen.
3. In 2022 zal EFD naar verwachting een 100-tal Energieleningen Drenthe verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt: € 2 miljoen.
4. In 2022 zal EFD naar verwachting aan twee energie-intensieve bedrijven een garantie verstrekken voor de te maken kosten van een energiestudie.

Deze doelstellingen zijn in het boekjaar ruimschoots gehaald.

Jaarverslag 2022

In dit jaarverslag wordt eerst ingegaan op de ontwikkelingen van het afgelopen jaar. Hierbij wordt kort stilgestaan bij de samenwerking in het ambassadeursnetwerk om vervolgens meer inhoudelijk de externe en interne ontwikkelingen rond EFD te schetsen. In het vierde tot en met het negende hoofdstuk van dit jaarverslag worden de in 2022 behaalde resultaten beschreven en getoetst aan de doelstelling uit het jaarplan. Vervolgens wordt ingegaan op het risicobeheer van de leningenportefeuille. Het jaarverslag wordt afgesloten met een prognose voor 2023.

Maatwerkfinanciering: Coöperatief zonnepark Halo te Langelo (100% lokaal eigendom)

Samenwerken aan een duurzaam Drenthe

Samenwerken was het thema van het Jaarplan van EFD voor het jaar 2022. EFD is een kleine organisatie met een brede scope en een brede doelgroep. Om slagvaardig te zijn werkt EFD actief samen met partijen die op één of andere manier betrokken zijn bij duurzaamheidsopgave in Drenthe.

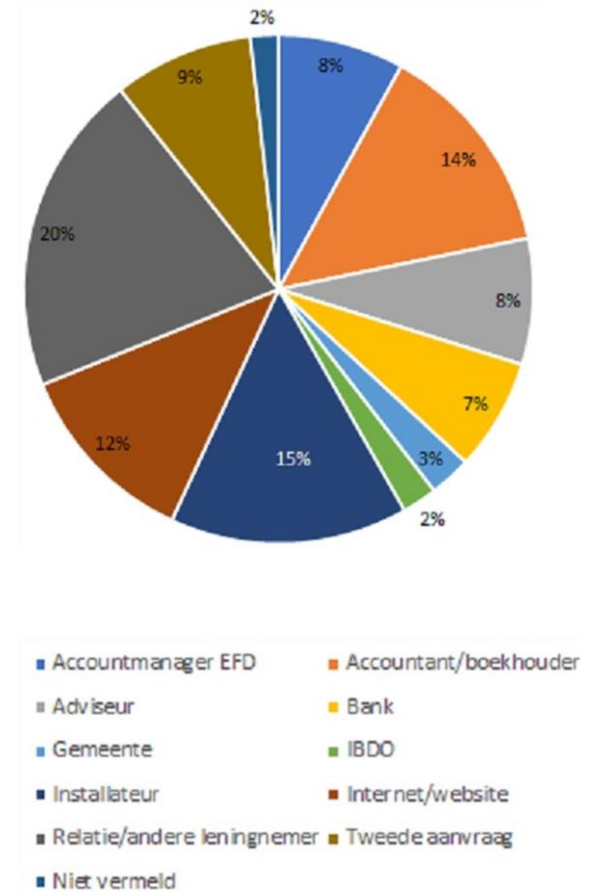
Ambassadeurs

EFD heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in het versterken van het ambassadeursnetwerk. Ambassadeurs zijn mensen of organisaties die in hun dagelijkse praktijk de diensten van EFD meenemen of actief communiceren over de diensten die EFD heeft geleverd. Hierbij valt te denken aan onder andere accountants, banken, installateurs en overheden. Maar ook bestaande leningnemers zijn belangrijke ambassadeurs van EFD. Door actief samen te werken en door een goede dienstverlening te bieden vergroot EFD haar slagkracht. Zo kan EFD de focus houden op het inbrengen van financieringskennis en het bieden van financieringen terwijl de ambassadeurs vanuit hun eigen expertise organisaties adviseren en stimuleren. Door deze samenwerking versterken we elkaar in zowel het behalen van de individuele als wel de gezamenlijke doelstellingen.

In 2022 is voor wat betreft het versterken van de relaties met professionele partijen de focus gelegd op accountants en adviseurs, banken, de NOM en IBDO. Dit is gebeurd door het houden van presentaties, één op één gesprekken en gezamenlijke adviesgesprekken bij de klant. Sinds medio 2022 is bijgehouden op welke wijze/ of via wie aanvragers van leningen EFD hebben gevonden. In de rechter kantlijn staan de resultaten van dit onderzoek (gebaseerd op 225 leningaansvragen). De top drie bestaat uit:

1. Een relatie/bestaande leningnemer (20%)
2. Installateur (15%)
3. Accountant (14%)

Via wie EFD gevonden ?

Ontwikkelingen

Dit hoofdstuk geeft een opsomming van de belangrijkste ontwikkelingen binnen en rond EFD.

Stijgende energieprijzen

Medio 2021 begonnen de energieprijzen te stijgen. Door de geopolitieke onrust nam de stijging in 2022 exponentieel toe. Dit zorgde ervoor dat steeds meer bedrijven en instellingen de noodzaak zagen om te verduurzamen en energie te besparen. Het Energiefonds Drenthe zag dit terug in het grote aantal dagelijkse telefonische vragen, een toename van het aantal afgelegde locatiebezoeken en de sterk groeiende vraag naar de standaard leningproducten (Energiekening Drenthe en Energiekening Plus) van het fonds.

Schaarste grondstoffen en personeel

Door het aanwakken van de economie na de eerste Covid-19 pandemie golven (medio 2021) leek een wereldwijde grondstoffen schaarste te ontstaan. De energie-gerelateerde projecten hadden vooral te kampen met een gebrek aan microchips, hetgeen leidde tot langere levertijden en prijsstijgingen. De sterk groeiende vraag in 2022 als gevolg van de stijgende energieprijzen en het gebrek aan personeel bij installateurs heeft dit verder versterkt. Binnen EFD was dit terug te zien in de verder oplopende realisatietermijnen (tijd tussen vertrekken lening en realisatie project). Vanaf het vierde kwartaal leek hierin een lichte kentering te komen. Vanaf het vierde kwartaal kwamen steeds meer projecten tot realisatie hetgeen binnen EFD was terug te zien in het aantal uitbetaalverzoeken van leningen.

Na-ijleffecten Covid-19

2022 werd begonnen met een harde lockdown. Echter vanaf februari ging het land steeds verder open en werden steeds meer maatregelen afgeschaft. In tegenstelling tot 2020 en 2021 leidde Covid-19 niet tot minder financieringsaanvragen maar indirect tot meer aanvragen. Door de stijgende energieprijzen wilden

meer bedrijven en instellingen investeren in verduurzamingsmaatregelen. Als gevolg van Covid-19 was echter de financiële positie van veel bedrijven verslechterd. Dit heeft tot gevolg gehad dat een groter percentage dan gebruikelijk een beroep moest doen op het Energiefonds Drenthe voor een lening om de verduurzamingsmaatregelen te kunnen doorvoeren.

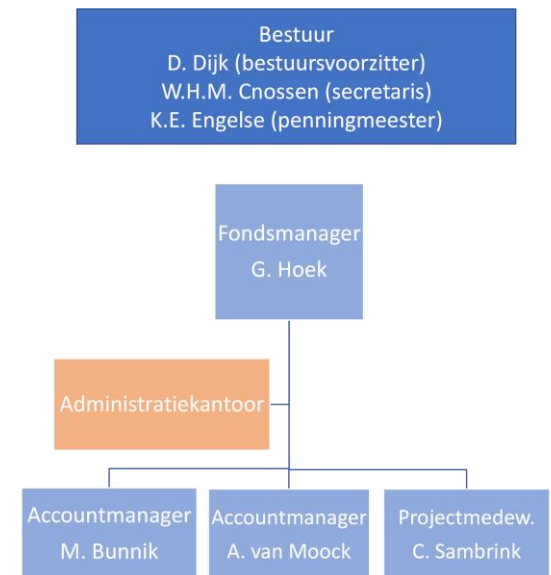
Ontwikkelingen binnen EFD

De structuur en werkwijze van EFD zijn in 2022 ongewijzigd gebleven. De personele bezetting en functies van het bestuur zijn gelijk gebleven. De medewerkers binnen EFD vullen gezamenlijk ca. 2,7 fte in.

Door het grote aantal vragen van bedrijven en instellingen dat EFD dagelijks ontvangt en het grote aantal financieringsaanvragen in 2022 is EFD medio 2022 gestart met een efficiëncyslag die in 2023 zal worden afgerond. In 2022 zijn nieuwe templates ontwikkeld voor de financieringsdocumentatie. Dit heeft de behandeltijd van een individuele lening en de kans op fouten verkleind. In 2023 zal het gehele proces van aanvraag tot uitbetaling van de gestandaardiseerde leningen worden geautomatiseerd. Dit met inachtnaam van kwaliteitscontroles, vierogen-principe en de wens om de kwaliteit van dienstverlening te waarborgen.

Door de grote vraag naar financieringen dreigde EFD door haar middelen heen te raken. Met de subsidie in de vorm van een lening, d.d. 15 december 2022, heeft de provincie Drenthe het fondsvermogen van EFD met € 16 miljoen verhoogd tot € 55,2 miljoen. Met dezelfde beschikking heeft de provincie EFD tevens een lening verstrekt voor het op te richten Fonds Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed. De doelstelling van dit fonds wordt nader beschreven op pagina 27. De lening ten behoeve van dit fonds bedraagt € 6,6 miljoen.

Organisatiestructuur

Marktontwikkelingen

Investeringsklimaat

De wil van bedrijven en instellingen om te verduurzamen is groter dan ooit en vaak zelfs noodzakelijk om grip te houden op de energierekening. Het aantal telefoontjes, vragen, afspraken en financieringsaanvragen is exponentieel gestegen.

Financieringslandschap

Binnen het financieringslandschap hebben zich in 2022 weinig wijzigingen voorgedaan. De markt is nog terughoudender en richt zich nog meer op grote projecten met hoge zekerheid.

EFD bevindt zich met haar financieringen tussen de € 5.000 en € 2.500.000 in een niche in de markt.

Maatwerkfinanciering: VVE Ellen (nul op de meter renovatie)

Maatwerkfinancieringen

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van EFD met betrekking tot de in 2022 verstrekte maatwerkfinancieringen en de ondersteuning die EFD heeft geboden aan projecten om financiering te verkrijgen. Vervolgens wordt ingegaan op de in 2022 afgeloste financieringen. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een overzicht van de resultaten over de periode 2011-2022.

Resultaten 2022

Maatwerkfinancieringen zijn financieringen met een omvang van minimaal € 50.000 en maximaal € 2,5 miljoen. EFD mag tot 50% van de investering financieren. In situaties waarbij EFD een senior financiering verstrekt mag het financieringspercentage maximaal 90% van de investering bedragen. Financieren geschiedt aan de hand van de procedures opgenomen in het Handboek EFD en overeenkomstig de regels uit het Investeringsreglement.

EFD richt zich voor de maatwerkfinancieringen op projecten waarmee de CO₂-uitstoot in Drenthe wordt gereduceerd. Dit zijn veelal bewezen technieken. Echter met de verbrede scope waarbij ook circulaire projecten behoren is EFD ook opgeschoven in de richting van meer innovatieve projecten.

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de in 2022 verstrekte maatwerkfinancieringen.

Verstreekte maatwerkfinancieringen 2022

	Aantal	Cumulatieve omvang	Uitgelokte investering	CO ₂ -reductie
Maatwerkfinancieringen	4	€ 3.478.000	€ 26.900.000	980 ton/jaar

Maatwerkfinancieringen 2011-2022

- € 34 mln. gefinancierd
- 73 projecten gefinancierd
- € 236 mln. aan investeringen uitgelokt
- 139.676 ton CO₂-reductie per jaar

Naast de in de tabel genoemde financieringen heeft EFD voor nog een ander project een financieringsvoorstel gedaan. Dit project kreeg echter alsnog een aanbod vanuit de bank waardoor financiering vanuit EFD niet langer nodig was om het project tot realisatie te brengen.

Van de door EFD toegekende maatwerkfinancieringen wordt onderstaand een omschrijving gegeven:

1. Zonnedaken bedrijfspand: Financieringen verstrekt voor de realisatie van zonnepanelen (810 kWp) op het dak van een bedrijfspand. Het systeem wekt jaarlijks ca. 770.000 kWh op.
2. Zonnedak bedrijfspand: Financieringen verstrekt voor de realisatie van zonnepanelen (850 kWp) op het dak van een bedrijfspand. Het systeem wekt jaarlijks ca. 810.000 kWh op.
3. Gasloos en energieneutraal hotel: Cofinanciering voor de bouw van een nieuw hotel en horecavoorziening die geheel energieneutraal en gasloos zal zijn.
4. Lokaal eigenaarschap zonnepark: EFD heeft een financiering verstrekt voor het verkrijgen van 50% lokaal eigendom in een zonnepark van 21 MWp. Het park is goed voor een jaarlijkse energieproductie van 19 miljoen kWh. Deze financiering betreft een aanvullende financiering. De CO₂-reductie is reeds bij de verstrekking van de eerste lening meegerekend.

Afgeloste maatwerkfinancieringen 2022

Naast de nieuw verstrekte maatwerkfinancieringen zijn er in 2022 ook zes leningen volledig afgelost. In drie gevallen betrof het een vervroegde aflossing, in twee gevallen was er sprake van einde looptijd en in één geval is de lening overgesloten in een nieuwe Energielening Plus. Met de genoemde vervroegde aflossingen was een bedrag gemoeid van € 280.545. EFD ontving in 2022 in totaal € 4.002.566 aan aflossing.

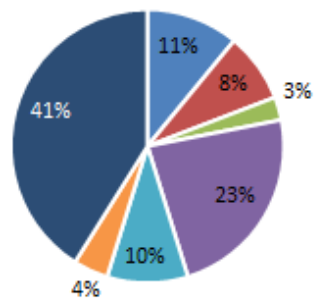
Financieringsadvies

Sinds de verbreding van de scope en verhoging van het financieringsplafond medio 2021 zien we dat EFD vaak vroeger in het financieringsproces betrokken raakt en de financieringsvragen groter en complexer worden.

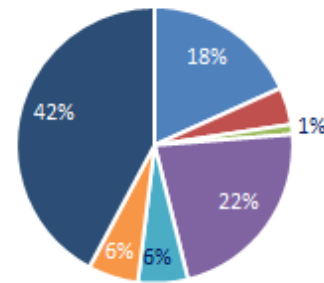
In toenemende mate zien we ook dat achter de financieringsvragen een ander financieel knelpunt schuilgaat dat eerst opgelost moet worden. EFD ondersteunt bedrijven en organisaties hierbij vanuit haar taak “ontzorging op kennis”. In 2022 heeft EFD voor 4 bedrijven en organisaties een oplossing gevonden voor de financiële knelpunten zonder dat EFD hiervoor zelf een financiering heeft aangeboden. Met een aantal hiervan is EFD nog in gesprek over verduurzaming en mogelijke financiering.

Maatwerkfinancieringen 2011 - 2022

Sinds de oprichting van EFD in december 2011 zijn in totaal 73 maatwerkfinancieringen verstrekt met een gezamenlijke omvang van € 33.984.721. Op basis van de ingediende plannen leveren deze projecten een CO2-reductie op van 139.676 ton/jaar. De met deze projecten gemoeide investeringen bedragen in totaal € 235.611.476.

Aantal financierungen per techniek in %

Financieringen (€) per techniek in %

Energielening Plus: VOF Bouwhuis Meilink, energieopslag/accupakket (44 accu's, ca. 8.800 kW)

Energielening Plus

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van EFD met betrekking tot de in 2022 verstrekte Energieleningen Plus en de resultaten over de periode 2020-2022.

Resultaten 2022

De Energielening Plus is een standaard financieringsproduct dat ligt tussen de € 50.001 en € 150.000.

Energieleningen Plus worden gekenmerkt door:

- Aanvragen geschiedt via de website. Hiervoor zijn naam, adres, KvK-nummer, een geüploade offerte en een recente jaarrekening nodig;
- Het bedrijf dient minimaal een BB rating te hebben;
- Binnen tien werkdagen is de financiering afgerond;
- Binnen vijf werkdagen na ontvangst eindfactuur staat het geld op rekening aanvrager;
- De lening kent een lage looptijd-vaste rente
- De lening kent een maximum financieringspercentage van 75%.
- De lening kent geen afsluitprovisie en aflossen kan boetevrij.

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de in 2022 verstrekte Energieleningen Plus.

Verstreekte Energielening Plus 2021

	Aantal	Cumulatieve omvang	Uitgelokte investering	CO ₂ -reductie
Energielening Plus	47	€ 5.272.379	€ 10.456.338	2.418 ton/jaar

In de onderstaande tabel zijn de verstrekte Energieleningen Plus onderverdeeld per bedrijfstak en technologie.

Energieleningen Plus 2020 - 2022

- € 6,8 mln. gefinancierd
- 60 projecten gefinancierd
- € 12,9 mln. aan investeringen uitgelokt
- 3.203 ton CO₂-reductie per jaar

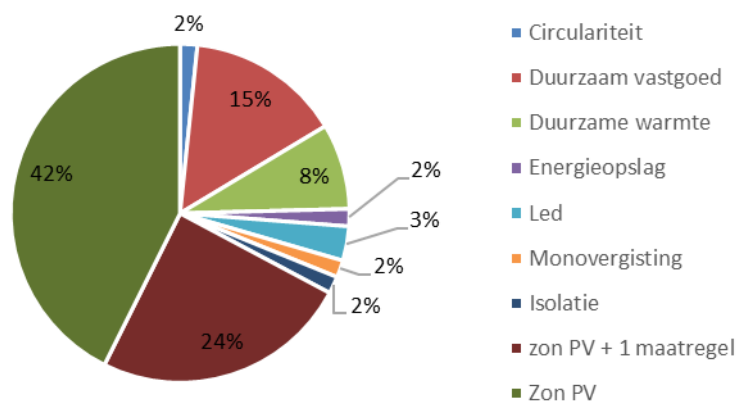
Verstekte Energieleningen Plus per bedrijfstak en technologie 2021

Project	Combi PV en 1 maatregel	Duurzaam vastgoed	Duurzame warmte	PV	Overig	Totaal
Agrarische bedrijven	2		1	17	3	23
Autobedrijf	2					2
Detailhandel				2		2
Dienstverlening	3	2		2	2	9
Horeca en recreatie	1		2			3
Industrie	2	1	2	1		6
Maatschappelijke organ.		1				1
Sport	1					1
Totalen	11	4	5	22	5	47

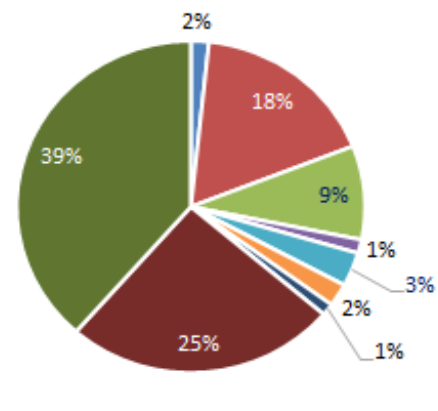
De maatregelen in combinatie met zonnepanelen (PV) als bedoeld in de bovenstaande tabel betreffen in ca. 50% van de gevallen dakrenovatie en isolatie en in ca. 50 % van de gevallen een warmtepomp. De categorie overig in de tabel betreffen een accupakket, een circulair kantoor, een pelletkachel, Ledverlichting en een monovergister.

Energieleningen Plus 2020 - 2022

Sinds de introductie van de Energielening Plus in 2020 zijn in totaal 60 van deze standaard leningen verstrekt met een gezamenlijke omvang van € 6.768.540. Op basis van de ingediende aanvragen leveren deze projecten een CO₂-reductie op van 3.202 ton/jaar. De investeringen bedragen in totaal € 12.655.723.

Aantal ELP per techniek in %

Financieringen (€) per techniek in %

Energielening Drenthe: Camping Oosterweide (zonnepanelen en laadpalen)

Energielening Drenthe

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van EFD met betrekking tot de in 2022 verstrekte en afgeloste Energieleningen Drenthe. Daarnaast wordt ingegaan op de resultaten over de periode 2013-2022.

Resultaten 2021

De Energielening Drenthe is het standaard financieringsproduct voor financieringen tussen de € 5.000 en € 50.000 en is bestemd voor het MKB, stichtingen, verenigingen, coöperaties en andere rechtsvormen in Drenthe. De procedure is net iets simpeler dan de Energielening Plus. Voor de Energielening Drenthe vindt geen rating van de aanvrager plaats. De Energielening Drenthe wordt gekenmerkt door:

- Aanvragen geschiedt via de website. Hiervoor zijn naam, adres, KvK-nummer en een geüploade offerte voldoende;
- Binnen vijf werkdagen is de financiering afgerond;
- Binnen vijf werkdagen na ontvangst eindfactuur staat het geld op rekening aanvrager;
- De lening kent een lage looptijd-vaste rente
- De lening kent een maximum financieringspercentage van 75%.
- De lening kent geen afsluitprovisie en aflossen kan boetevrij.

In de onderstaande tabel staan de in 2022 gesloten energieleningen vermeld.

Verstrekte Energielening Drenthe 2022

	Aantal	Cumulatieve omvang	Uitgelokte investering	CO ₂ -reductie
Energielening Drenthe	273	€ 8.597.812	€ 11.844.202	6.111 ton/jaar

Energieleningen Drenthe 2013 - 2022

- € 19,8 mln. gefinancierd
- 727 projecten gefinancierd
- € 34,2 mln. aan investeringen uitgelokt
- 16.350 ton CO₂-reductie per jaar

Naast de 73 in de tabel genoemde verstrekte financieringen hebben nog 5 bedrijven een financieringsvoorstel gehad die uiteindelijk geen gebruik hebben gemaakt van dit voorstel.

In de onderstaande tabel zijn de verstrekte Energieleningen Drenthe onderverdeeld per bedrijfstak en technologie. Ten opzichte van voorgaande jaren zijn de kolommen “LED” en “isolatie” vervangen door “zon/opslag” en “elektrificatie”. Er waren geen organisaties die alleen in LED of alleen in isolatie hebben geïnvesteerd. Isolatiemaatregelen maken wel onderdeel uit van de projecten vallend onder de categorie duurzaam vastgoed. We spreken over duurzaam vastgoed indien er een combinatie aan maatregelen wordt uitgevoerd (vaak combinatie van zonnepanelen, warmtepomp en isolatie).

Verstrekte Energieleningen per bedrijfstak en technologie 2022

Project	Combi PV + 1 maatr.	Duurz. Vast- goed	Elektri- ficatie	LED	PV	Warmte pomp	Overig	Totaal
Agrarische bedrijven	11	1	3		117	3	5	140
Autobedrijven	2				5	1	1	9
Bakkerijen	2				3		1	6
Detailhandel	4		1	3	14	1		23
Dienstverlening	4	2		1	27		3	37
Horeca en recreatie	6		1		16	1	1	25
Industrie	4		1		8			13
Maatschappelijke org.	1	1			6	4	2	14
Sportverenigingen	1			2	2			5
Totalen	35	4	6	6	198	10	13	272

De extra maatregelen in combinatie met zon betreffen warmtepompen en dakisolatie. De overige maatregelen betreffen o.a. energieopslag, pelletkachels, een waterstofgenerator, zonneboilers en kleine windmolens.

Afgeloste Energieleningen Drenthe 2022

Naast de nieuw verstrekte Energieleningen zijn in 2022 in totaal 13 Energieleningen volledig afgelost. In 10 gevallen was sprake van einde looptijd lening en in 3 gevallen is de lening vervoegd afgelost. Naast de 13 afgeloste leningen zijn twee Energieleningen Drenthe overgesloten naar een Energielening Plus. Voor deze gevallen geldt dat de leningnemer aanvullende maatregelen heeft getroffen waarvoor een nieuwe lening werd aangevraagd en waarbij de lopende lening werd overgesloten in de nieuwe lening.

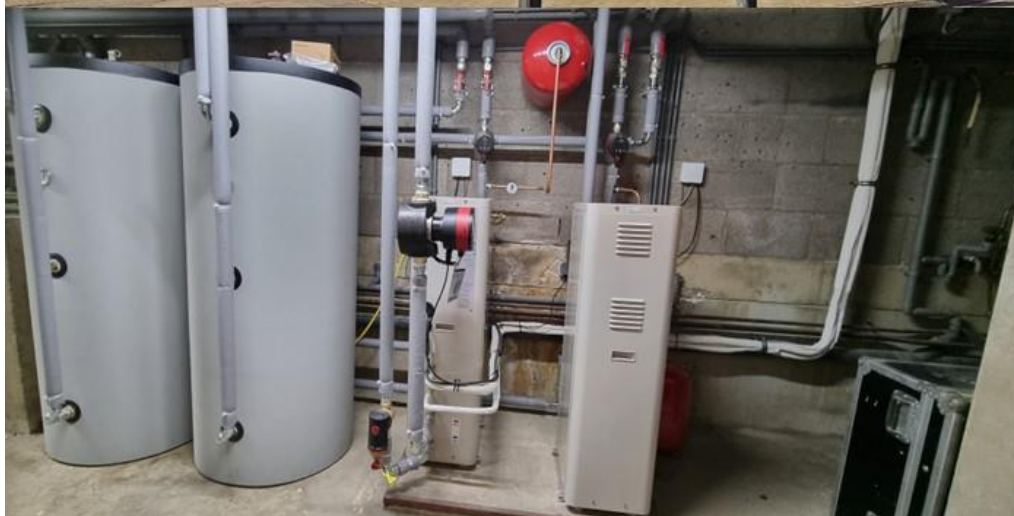
Energieleningen Drenthe 2013-2022

Sinds de invoering van de Energielening Drenthe zijn er in totaal 727 van deze standaard financieringen verstrekt met een gezamenlijke omvang van € 19.754.960. Op basis van de ingediende aanvragen leveren deze projecten een CO2-reductie op van 16.350 ton/jaar. De investeringen bedragen in totaal € 34.215.261.

Aantal ELD per techniek in %

Financieringen (€) per techniek in %

Maatschappelijke Energielening (2023): Wijkcentrum de Poele in Meppel (warmtepompen)

Fonds Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed

Als gevolg van de energiecrisis en de mogelijke gevolgen hiervan voor maatschappelijke organisaties ontving EFD op 15 december 2022 een subsidie in de vorm van een lening voor het uitvoeren van een fonds om maatschappelijke organisaties met eigen vastgoed te ondersteunen bij de verduurzaming van het vastgoed. De lening heeft een omvang van € 6,6 miljoen.

Resultaten 2022

In 2022 heeft EFD het Fonds Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed uitgewerkt. Het fonds is na goedkeuring door Provinciale Staten op 16 december 2022 in werking getreden. Vanuit het Fonds Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed worden Maatschappelijke Energieleningen verstrekt. De Maatschappelijke Energielening wordt gekenmerkt door:

- Aanvragen geschiedt via de website. Afhankelijk van de gewenste hoogte van de lening verschilt de aanvraag:
 - Voor leningen tussen de € 5.000 en € 50.000 zijn naam, adres, KvK-nummer en een geüploade offerte voldoende;
 - Voor leningen tussen de € 50.001 en € 200.000 zijn tevens een energiescan van de maatregelen en recente jaarcijfers nodig (de organisatie dient minimaal een B+ rating te hebben);
- Binnen tien werkdagen is de financiering afgerond;
- Binnen vijf werkdagen na ontvangst eindfactuur staat het geld op rekening aanvrager;
- De lening renteloos en heeft een looptijd van 10 jaar;
- De lening kent een maximum financieringspercentage van 100%;
- De lening kent geen afsluitprovisie en aflossen kan boetevrij.

In 2022 zijn nog geen Maatschappelijke Energieleningen verstrekt.

Garantieregeling Energiestudies

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van EFD met betrekking tot de Garantieregeling Energiestudies.

Resultaten 2022

In november 2020 is de Garantieregeling Energiestudies geopend. Met de garantieregeling staat EFD garant voor de kosten van een energiestudie die wordt uitgevoerd in opdracht van een energie-intensief bedrijf. Drenthe kent ongeveer 40 van deze energie-intensieve industriële bedrijven. Deze zijn onder andere actief in de sectoren metaal, chemie, voedingsmiddelen, bouwmaterialen en diervoeders. De bedrijven kennen complexe productieprocessen, een hoog tot zeer hoog energiegebruik en hebben daardoor een jaarlijkse energielast van (veel) meer dan € 1.000.000,-.

EFD is uitvoerder van de garantieregeling. De voorbereidende en acquirerende werkzaamheden liggen bij de provincie. In 2021 is door de provincie de pre-scanfase afgerond waarbij in kaart is gebracht voor welke van de 40 bedrijven het uitvoeren van een energiestudie interessant zou kunnen zijn. De rapportages van deze pre-scan vormen de basis voor het kunnen aanvragen van een garantie. Een bedrijf dient te beschikken over een positieve pre-scan om voor een garantie in aanmerking te komen. In 2022 zijn de gesprekken gevoerd met de bedrijven die een energiestudie willen laten uitvoeren en interesse hebben in de garantieregeling. Door een viertal bedrijven is aangegeven een garantie te willen aanvragen. Tot het daadwerkelijk aanvragen van een garantie is het in 2022 echter niet gekomen.

Energieleening Plus: Voetzorg Noord (duurzame installaties)

Toetsing aan de doelstellingen

In dit hoofdstuk worden de in 2022 behaalde resultaten getoetst aan de doelstellingen en nader toegelicht.

Resultaten 2022 versus doelstellingen

In de onderstaande tabel zijn de in 2022 behaalde resultaten afgezet tegen de doelstelling uit het jaarplan 2022.

	Doelstelling	Resultaat
Aantal maatwerk financieringen	5	4 ⁽¹⁾
Totale omvang maatwerkfinancieringen	€ 3,5 miljoen	€ 3.478.000 ⁽¹⁾
Aantal financieringen Energielening Plus	15	47 ⁽²⁾
Totale omvang Energielening Plus	€ 1,5 miljoen	€ 5.272.379 ⁽²⁾
Aantal financieringen Energielening Drenthe	100	273 ⁽³⁾
Totale omvang Energieleningen Drenthe	€ 2 miljoen	€ 8.597.812 ⁽³⁾
Aantal verstrekte Garanties voor energiestudies	2	0 ⁽⁴⁾
Introductie Maatschappelijke Energielening	-	16 december 2022 ⁽⁵⁾

Toelichting:

1. Het aantal verstrekte maatwerkfinancieringen is licht achtergebleven bij de doelstelling. Dit heeft vooral te maken met de lange ontwikkeltijd van projecten en het feit dat een aantal leningnemers heeft gekozen voor de Energielening Plus in plaats van de Maatwerkfinanciering. De pijlijn voor maatwerkfinancieringen is goed gevuld en het is de verwachting dat een groot aantal van deze projecten in 2023 een financial close bereiken.
2. De Energieleningen Plus werd medio 2020 geïntroduceerd. Na een moeizame start in de Coronatijd wordt de Energielening Plus nu goed gevonden en zijn er drie keer zoveel leningen verstrekt als vooraf werd verwacht.
3. De vraag naar de Energielening Drenthe is in 2022 exponentieel gestegen. Na jaren van 80 a 90 financieringsaanvragen zijn door de stijgende energieprijzen en met hulp van de ambassadeurs in 2022 drie keer zoveel leningen verstrekt als in voorgaande jaren.
4. In 2022 zijn geen garanties verstrekt voor het uitvoeren van energiestudies voor energie-intensieve bedrijven. EFD voert de garantieregeling uit in opdracht van de provincie. Bedrijven zijn zeker geïnteresseerd. De besluitvorming omtrent het al dan niet laten uitvoeren van een energiestudie duurt om uiteenlopende redenen echter langer dan voorzien.
5. De introductie van het Fonds Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed was eind 2021 niet voorzien en derhalve niet als doelstelling opgenomen in het jaarplan voor 2022.

Energielening Plus: Haverkort Interieurs (zonnepanelen)

Risicobeheer

Het aantal verstrekte leningen en de omvang van het uitstaande geld neemt toe. Hiermee wordt het risicobeheer op de leningenportefeuille een steeds belangrijker taak van EFD. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op preventieve maatregelen, ingebrekestellingen en leningen in een bijzonder beheersituatie.

Preventieve maatregelen

EFD biedt risicokapitaal. Dat wil zeggen dat de financieringen in de regel een hoger risico kennen dan reguliere bankfinancieringen. Dit hangt samen met één van de grondbeginselen dat EFD niet concurrerend in de markt mag opereren en daarom slechts financiert op het moment dat dit bancair niet of niet geheel mogelijk is (marktfalen).

EFD probeert de risico's van haar leningen te beperken door zorgvuldige procedures te doorlopen (beschreven in het procedurehandboek) en de besluitvorming op te knippen in een adviesrol van de uitvoeringsorganisatie van EFD en besluitvorming door het bestuur. De door de uitvoeringsorganisatie uitgevoerde risicoanalyse vormt een belangrijk afwegingspunt bij de uiteindelijke besluitvorming. Bij het verstrekken van financieringen vestigt EFD waar mogelijk zekerheden in de vorm van pandrechten of hypotheekrechten.

99% van de leningen van EFD betreft annuïtaire leningen waarbij de rente en aflossing maandelijks worden geïnd op basis van automatische incasso's. Door de maandelijkse betalingen heeft EFD een belangrijke eerste graadmeter van de financiële situatie van de leningnemer (bijvoorbeeld bij een stornering). Dit geeft de mogelijkheid snel op te treden indien een ondernemer in moeilijkheden dreigt te komen. In 2022 was het storneringspercentage van de incasso's in lijn met voorgaande jaren relatief laag. In het merendeel van de gevallen was de oorzaak een tijdelijk tekort aan saldo op de rekening en werd bij de

herhalingsincasso alsnog betaald.

Voor de grotere maatwerkfinancieringen vraagt EFD jaarlijks de jaarrekeningen op. Dit geeft naast het maandelijks beeld van het betaalgedrag inzicht in de financiële positie van de leningnemer. Tot nu toe is er geen aanleiding geweest om op basis van de ingediende jaarrekeningen met een leningnemer in overleg te treden.

Daar waar mogelijk vestigt EFD voor maatwerkfinancieringen zekerheden in de vorm van hypotheek of pandrecht. Van de 72 afgesloten maatwerkfinancieringen heeft EFD in 65 gevallen zakelijke zekerheden verkregen.

Ingebrekestelling

Leningnemers die zonder overleg en overeenstemming vooraf niet aan hun verplichtingen voldoen of afspraken niet nakomen worden in gebreke gesteld. Een ingebrekestelling is een eerste stap tot het opeisen van de lening waarbij de leningnemer nog éénmaal de kans krijgt om binnen een door EFD gestelde termijn het verzuim op te heffen.

In 2022 zijn 4 leningnemers formeel in gebreke gesteld. Eén van die gevallen is alsnog opgelost en in drie gevallen is inmiddels de lening opgeëist. De betreffende leningnemers hebben hiervoor een betaalafpraak gemaakt met het door EFD ingehuurd incassobureau en betalen de lening versneld af via dit bureau.

Bijzonder beheer

Van bijzonder beheer is sprake indien de lening een verhoogd risicoprofiel heeft als gevolg van bijvoorbeeld een achterstand op rente- en aflossingsverplichtingen dan wel in situaties waarbij de financiële positie van de leningnemer is verslechterd. Het doel van bijzonder beheer is enerzijds de

leningnemer te begeleiden naar herstel en anderzijds het bewaken van het kredietrisico op de openstaande lening. Eind 2022 zaten twee leningen in bijzonder beheer met een totaal uitstaande leensom van € 2,2 miljoen.

Faillissementen

In 2022 zijn drie leningnemers failliet gegaan. Voor één van de drie is de lening na faillissement alsnog afgelost. De overige faillissementen zijn nog niet afgehandeld. De totale uitstaande leensom van deze leningen bedraagt € 312.010. In één geval zijn zekerheden gevestigd. Eind 2022 was nog niet duidelijk wat deze zekerheden waard zijn.

Energielening Drenthe: Dierenartsenpraktijk Zuidwest Drenthe (isolatie, warmtepomp en led verlichting)

Prognose 2023

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de marktontwikkelingen en de prognose voor 2023.

Marktontwikkelingen

Ondanks dat de energieprijzen iets zijn gedaald blijven deze hoog ten opzichte van begin 2022. Dit zorgt ervoor dat de wil om te verduurzamen onverminderd groot blijft bij bedrijven en instellingen.

Het tekort aan technisch personeel en materialen/grondstoffen blijft een nijpend probleem. Toch zien we dat het iets makkelijker is geworden om offertes te krijgen en dat de daadwerkelijke realisatie van projecten echt op gang is gekomen. De wachttijd tussen offerte en realisatie is (afhankelijk van de techniek) ook iets aan het teruglopen.

De financieringsmarkt is terughoudend, kijkt naar grotere projecten, biedt een lager financieringspercentage en vraagt meer zekerheden. EFD blijft daarom met haar financieringen belangrijk om in een markt waar veel vraag is het marktfalen op te heffen.

Prognose

Gebaseerd op de marktontwikkelingen en kijkend naar de stroom aan aanvragen die tot eind april 2023 zijn binnengekomen verwacht EFD dat de doelstelling voor 2023 ruimschoots worden gehaald. EFD voorziet over de volle breedte van de scope en over de volle breedte van het financieringsaanbod een toename in de vraag voor financieringen.

Dit Jaarverslag 2022 is vastgesteld op 10 mei 2023

D. Dijk
(voorzitter)

W.H.M. Cnossen
(Secretaris)

K.E. Engelse
(Peningmeester)

Stichting Drentse Energie Organisatie

te Assen

Rapport inzake de jaarrekening 2022

INHOUDSOPGAVE

JAARREKENING 2022	3
1 Balans per 31 december 2022	4
2 Staat van baten en lasten over 2022	6
3 Kasstroomoverzicht over 2022	8
4 Algemene toelichting	9
5 Grondslagen voor financiële verslaggeving	10
6 Toelichting op balans	12
7 Toelichting op staat van baten en lasten	19
8 Overige toelichtingen	21

JAARREKENING 2022

1 BALANS PER 31 DECEMBER 2022

ACTIVA

(Na voorstel resultaatbestemming)

	€	31 dec 2022 €	€	31 dec 2021 €
Vaste activa				
Materiële vaste activa		13.440		20.160
Financiële vaste activa				
Reguliere financieringen	15.968.876		15.937.138	
Energieleeningen Plus	6.258.187		1.286.758	
Energieleeningen	13.850.941		6.838.373	
Overige vorderingen	112.722		112.722	
		36.190.726		24.174.991
Vlottende activa				
Vorderingen				
Overlopende activa	35.985		28.605	
		35.985		28.605
Liquide middelen		3.629.018		7.967.968
Totaal		39.869.169		32.191.724

PASSIVA

(Na voorstel resultaatbestemming)

	€	31 dec 2022 €	€	31 dec 2021 €
Eigen vermogen				
Bestemmingsfonds Garantiefonds				
Energiestudie	140.000		140.000	
		140.000		140.000
Langlopende schulden				
Leningen Provincie Drenthe	29.046.360		26.740.461	
Overige leningen	110.000		120.000	
		29.156.360		26.860.461
Kortlopende schulden				
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	46.978		41.283	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	268		288	
Nog uit te boeken financieringen	10.513.630		5.125.637	
Overlopende passiva	11.933		24.055	
		10.572.809		5.191.263
Totaal		39.869.169		32.191.724

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

	Begroting	2022	2021
	€	€	€
Financiële baten verstrekte financieringen	700.000	557.586	616.514
Financiële baten liquide middelen	-30.000	-12.787	-12.618
Bijdrage provincie Drenthe inz. Garantiefonds	10.000	-	-
Opbrengst verhuur zonnepanelen	-	3.898	5.626
Som der exploitatiebaten	680.000	548.697	609.522
Kostprijs van de omzet	-	-	1.263
Afschrijvingen en waardeverminderingen			
Afschrijvingen materiële vaste activa	-	6.720	6.720
Overige bedrijfskosten			
Bestuurskosten	18.150	18.046	17.923
Communicatie	30.250	4.852	21.232
Project-gerelateerde kosten	48.400	34.738	8.735
Exploitatiekosten	523.930	534.925	509.165
Som der exploitatielasten	620.730	599.281	565.038
Exploitatieresultaat	59.270	-50.584	44.484
Financiële baten en lasten			
Rentelasten en soortgelijke kosten	-	-1.200	-1.300
Belastingen	-	-	-
Resultaat	59.270	-51.784	43.184
<i>Resultaatbestemming</i>			
Stichtingsvermogen	59.270	-51.784	43.184
Bestemd resultaat	59.270	-51.784	43.184

TOELICHTING VERSCHILLEN REALISATIE MET DE BEGROTING

Ten aanzien van de verschillen tussen de realisatie in 2022 ten opzichte van de begroting voor dat boekjaar geven wij hierbij een nadere toelichting op een aantal opvallende verschillen:

- Lagere financiële baten verstrekte financieringen worden veroorzaakt, door extra aflossingen van maatwerkfinancieringen en doordat een aantal grotere reguliere leningen pas aan het einde van het boekjaar zijn afgesloten en deels ook nog niet waren uitgeboekt. Juist voor deze leningen gelden hogere rentevergoedingen. Daarnaast is het aantal verstrekte energieleningen in 2022 fors toegenomen. Deze leningen kennen lagere rentepercentages en dus ook lagere renteopbrengsten.
- Afschrijving materiële vaste activa

De materiële vaste activa hebben betrekking op de zonnepanelen welke zijn overgenomen van Big Solar Drenthe BV. Deze afschrijvingspost was niet opgenomen in de begroting.

- De rentelasten en soortgelijke kosten hebben betrekking op de Lening Gemeente Emmen. Per abuis waren deze rentelasten in het voorgaande boekjaar gesaldeerd met de financiële baten verstrekte financieringen. Voor het inzicht zijn de vergelijkende cijfers van het voorgaand boekjaar aangepast. Deze aanpassing heeft geen gevolgen voor het saldo van baten en lasten of het vermogen.
- Project gerelateerde kosten

De project gerelateerde kosten zijn toegenomen ten opzichte van vorig boekjaar vanwege forse toename van het aantal verstrekte leningen.

Overige afwijkingen tussen realisatie en begroting behoeven naar hun aard en/of omvang geen nadere toelichting.

TOELICHTING BIJ RESULTAATBESTEMMING

Vanwege de subsidievoorwaarden van de provincie Drenthe is de Stichting Drentse Energie Organisatie niet in staat om zelf eigen vermogen op te bouwen, maar zal een eventueel positief saldo van baten en lasten terug moeten worden betaald aan de provincie Drenthe. Dit saldo wordt verwerkt onder de 'Egalisatierekening saldo van baten en lasten'. De mutaties van deze rekening vanaf de oprichting van de Stichting worden weergegeven onder de toelichting op de Leningen provincie Drenthe.

3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2022

Indirecte methode

	2022	2021
	€	€
Exploitatieresultaat	-50.584	44.484
Aanpassing voor afschrijvingen	6.720	6.720
Mutatie van overige vorderingen	-123.427	34.342
Mutatie van handelscrediteuren	5.695	-34.966
Mutatie van overige kortlopende schulden (excl. uit te boeken leningen)	-12.142	15.057
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	-173.738	65.637
Betaalde interest	-1.200	-1.300
Kasstroom uit operationele activiteiten	-174.938	64.337
Verstrekingen	-10.382.144	-2.684.352
Aflossingen	3.728.132	2.447.006
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-6.654.012	-237.346
Ontvangsten leningen	2.500.000	-
Aflossing van leningen	-10.000	-10.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	2.490.000	-10.000
Mutatie in liquide middelen	-4.338.950	-183.009

4 ALGEMENE TOELICHTING

Naam rechtspersoon	Stichting Drentse Energie Organisatie
Rechtsvorm	Stichting
Zetel rechtspersoon	Assen
Inschrijvingsnummer Kamer van Koophandel	54067162

Belangrijkste activiteiten

De activiteiten van Stichting Drentse Energie Organisatie, statutair gevestigd te Assen bestaan voornamelijk uit:

- het (in financiële zin) ondersteunen van op het gebied van energie geïnitieerde activiteiten en projecten door organisaties/instanties en bedrijven alsmede gemeenten en andere overheidsinstanties;
- het (doen) verstrekken van leningen alsmede het ter leen aannemen van gelden en het sluiten van overeenkomsten met andere initiatieven die onder het in lid 1 beschreven doel vallen alsmede het (doen) uitvoering geven aan dergelijke initiatieven;
- het beleggen van vermogen in (hypothecaire) schuldvorderingen, registergoederen, valuta en effecten en vermogenswaarden in het algemeen;
- het overdragen (al dan niet ten titel van beheer) van schuldvorderingen en vermogenswaarden in het algemeen.

Locatie feitelijke activiteiten

De organisatie verricht haar activiteiten vanuit de locatie in Assen.

5 GRONDSLAGEN VOOR FINANCIËLE VERSLAGGEVING

ALGEMEEN

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld volgens de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine Organisaties-zonder-winststreven (RJ 640). Deze zijn in lijn met de vereisten voor kleine rechtspersonen die onder titel 9 boek 2 BW vallen.

WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de stichting zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

SCHATTINGEN

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van Stichting zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen

zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Algemene grondslagen voor waardering activa en passiva

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

Algemene grondslagen bepaling resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Financiële vaste activa

De vorderingen en leningen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING PASSIVA

Langlopende schulden

Rentedragende leningen en schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Kortlopende schulden

Schulden en overlopende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij anders is bepaald. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR BATEN EN LASTEN

Baten

Baten uit renteopbrengsten uit verstrekte leningen, banktegoeden en verhuur van zonnepanelen worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd. Baten uit subsidies worden verantwoord in het jaar waarin zij beschikbaar worden gesteld.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Rentelasten en soortgelijke kosten

Rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

GRONDSLAGEN VOOR KASSTROOMOVERZICHT

Algemene grondslagen voor het opstellen van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

6 TOELICHTING OP BALANS

MATERIËLE VASTE ACTIVA

	<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
	€	€
Zonnepanelen Big Solar	13.440	20.160
Totaal	<u>13.440</u>	<u>20.160</u>

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de materiële vaste activa gedurende het boekjaar weer:

	<u>Zonnepanelen Big Solar</u>
	€
Boekwaarde 1 januari 2022	
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	33.600
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-13.440
	<u>20.160</u>
Mutaties 2022	
Afschrijvingen	-6.720
	<u>-6.720</u>
Boekwaarde 31 december 2022	
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	33.600
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-20.160
	<u>13.440</u>
Afschrijvingspercentage (gemiddeld)	20,0

Toelichting

De materiële vaste activa worden afgeschreven op basis van een vast percentage van 20 % van de aanschafwaarde.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	31 dec 2022	31 dec 2021
	€	€
Reguliere financieringen		
Uitstaand saldo	14.709.191	13.467.770
Voorziening op verstrekte leningen	-1.671.857	-1.723.332
Goedgekeurde nog niet uitgeboekte financieringen	2.931.542	4.192.700
	<u>15.968.876</u>	<u>15.937.138</u>
Energieleningen		
Uitstaand saldo	9.527.140	6.305.714
Voorziening op verstrekte leningen	-241.328	-178.136
Goedgekeurde nog niet uitgeboekte financieringen	4.565.129	710.795
	<u>13.850.941</u>	<u>6.838.373</u>
Energieleningen Plus		
Uitstaand saldo	3.260.513	1.069.362
Voorziening op verstrekte leningen	-19.285	-4.746
Goedgekeurde nog niet uitgeboekte financieringen	3.016.959	222.142
	<u>6.258.187</u>	<u>1.286.758</u>
Overige vorderingen		
Verstrekte lening SVN Stimuleringsfonds	112.722	112.722
Totaal	<u><u>36.190.726</u></u>	<u><u>24.174.991</u></u>

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de financiële vaste activa gedurende het boekjaar weer:

	Reguliere financieringen	Energieleningen	Energieleningen Plus	Overige vorderingen	Totaal
	€	€	€	€	€
Boekwaarde 1 januari 2022	15.937.138	6.838.373	1.286.758	112.722	24.174.991
Mutaties 2022					
Verstrekkingsen	3.642.979	4.352.041	2.387.124	-	10.382.144
Aflossingen	-2.401.558	-1.130.615	-195.973	-	-3.728.146
Mutatie voorziening	51.475	-63.192	-14.539	-	-26.256
Goedgekeurde nog niet uitgeboekte financieringen	-1.261.158	3.854.334	2.794.817	-	5.387.993
	<u>31.738</u>	<u>7.012.568</u>	<u>4.971.429</u>	<u>-</u>	<u>12.015.735</u>
Boekwaarde 31 december 2022	<u><u>15.968.876</u></u>	<u><u>13.850.941</u></u>	<u><u>6.258.187</u></u>	<u><u>112.722</u></u>	<u><u>36.190.726</u></u>

Toelichting

VERSTREKTE LENINGEN

In de leningsovereenkomsten van de reguliere financieringen zijn door de stichting Drentse Energie Organisatie zekerheidsstellingen opgenomen. Het kan hier gaan om leningsovereenkomsten met vestigen van hypotheek, met verpanding van een SDE-subsidie of met verpanding van vorderingen of andere activa.

Voor de bepaling van de hoogte van de te hanteren voorziening van een lening wordt rekening gehouden met een inschatting van de waarschijnlijkheid dat de lening niet zal worden terugbetaald, de omvang van de uitstaande lening op balansdatum verhoogd met de te betalen rente voor de komende twaalf maanden en de verstrekte zekerheden volgens de 'expected credit loss' methodiek.

Voor leningen aan ondernemingen en instellingen die vallen binnen de zogenaamde getroffen sectoren in verband met Covid-19 is rekening gehouden met een verhoogd risico op default door voor deze financieringen hogere voorzieningen aan te houden. Dit omdat ten gevolge van de energiecrisis juist deze ondernemingen extra kwetsbaar zijn door een verminderd weerstandsvermogen.

De rentetarieven voor de Energieleningen worden vastgesteld op basis van een basistarief dat is afgeleid van de tarieven zoals deze worden gepubliceerd door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting, verminderd met een rentekorting welke afhankelijk is van de looptijd van de lening. Het rentetarief kan nooit lager zijn dan de door het bestuur vastgestelde minimumtarieven.

Van deze leningen is een bedrag van € 1.699.201,- binnen 12 maanden opeisbaar.

De rentetarieven voor de Reguliere Financieringen worden vastgesteld op basis van een basistarief dat is afgeleid van 1-jaars EURIBOR. Dit basistarief wordt vervolgens verhoogd met een risico-opslag en een opslag voor de rentevastperiode. De risico-opslag wordt bepaald op basis van een rating-rapport, de omvang van de verstrekte zekerheden en de looptijd. Van deze leningen is een bedrag van € 1.296.373,- binnen 12 maanden opeisbaar.

Vanaf boekjaar 2021 is er een derde categorie leningen toegevoegd aan het financieringsaanbod van de stichting; Energieleningen plus. Deze leningen kunnen worden verstrekt binnen de bandbreedte van € 50.001 en € 150.000,-. Deze leningen kennen een vaste basisrente, waarop afhankelijk van de kredietwaardigheid en eventueel te vestigen zekerheden renteopslagen en afslagen mogelijk zijn. Van deze leningen is een bedrag van € 318.410,- binnen 12 maanden opeisbaar.

DEPOT SVN STIMULERINGSFONDS

Per brief, gedateerd 17 mei 2019, kenmerk 13/5.4/2019000826, hebben de Gedeputeerde Staten van Drenthe ingestemd met het verzoek van Stichting Drentse Energie Organisatie tot het beschikbaar stellen van de provinciale subsidieregeling 'Zonnelening' voor een afgebakende groep klanten van de Big Solar Drenthe BV. Hiertoe is door Stichting een budget beschikbaar gesteld aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN), welke namens de provincie Drenthe deze leningen verstrekt.

VORDERINGEN

	31 dec 2022	31 dec 2021
	€	€
Overlopende activa		
Achterstallige rente- en aflossingstermijnen	165.058	53.268
Voorziening kortlopende vordering aflossingen en rente	-164.630	-48.578
Nog te factureren rentetermijnen	27.950	17.450
Nog te ontvangen bedragen	7.607	6.465
Totaal	<u>35.985</u>	<u>28.605</u>

LIQUIDE MIDDELEN

	<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
	€	€
Banktegoeden		
ABN AMRO Bank Bestuurrekening 50.93.97.549	1.985.405	1.856.812
ABN AMRO Vermogens spaarrekening 50.94.31.208	25.445	275.445
ABN AMRO Mees Pierson 51.14.87.401	1.369	1.485
ABN AMRO Private Banking Spaarrekening 51.15.56.993	36.261	2.236.261
Rabobank DEO R/C 0122 9143	387	705
Rabobank VermogenSparen 33.16.19.3189	1.580.151	3.597.260
Totaal	<u>3.629.018</u>	<u>7.967.968</u>

EIGEN VERMOGEN

	31 dec 2022	31 dec 2021
	€	€
Bestemmingsfonds Garantiefonds Energiestudie	140.000	140.000
Totaal	<u>140.000</u>	<u>140.000</u>
<i>Stichtingsvermogen</i>	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Stand 1 januari	-	-
Resultaat lopend boekjaar	-51.784	43.184
	<u>-51.784</u>	<u>43.184</u>
Egalisatierekening saldo van baten en lasten	51.784	-43.184
Stand 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

Vanwege de subsidievoorwaarden van de provincie Drenthe is de Stichting Drentse Energie Organisatie niet in staat om zelf eigen vermogen op te bouwen, maar zal een eventueel positief saldo van baten en lasten terug moeten worden betaald aan de provincie Drenthe. Dit saldo wordt verwerkt onder 'Egalisatierekening saldo van baten en lasten'. De mutaties van deze rekening vanaf de oprichting van de Stichting worden weergegeven onder de toelichting op de Leningen provincie Drenthe.

	2022	2021
	€	€
<i>Bestemmingsfonds Garantiefonds Energiestudie</i>		
Stand 1 januari	140.000	140.000
Stand 31 december	<u>140.000</u>	<u>140.000</u>

Het Garantiefonds energieverbruikers in de procesindustrie is een bij beschikking (zaaknummer 201801216) per 27 oktober 2020 door de Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe beschikbaar gesteld. De regeling eindigt op 31 december 2025. Via de Garantieregeling komen energie-intensieve bedrijven in aanmerking komen voor een vergoeding voor de kosten van de energiestudie, indien uit de energiestudie blijkt dat het niet mogelijk is om op basis van maatregelen met een maximale terugverdientijd van drie jaar minimaal 10% energie te besparen. Via de jaarrekening van de stichting dient de voortgang van de Garantieregeling en de mate waarin een beroep is gedaan op het Garantiefonds. Per 31 december 2022 was er nog geen gebruik gemaakt van de regeling.

LANGLOPENDE SCHULDEN

	31 dec 2022	31 dec 2021
	€	€
Leningen Provincie Drenthe		
Hoofdsom Lening Provincie Drenthe	39.200.000	39.200.000
Nog te ontvangen gelden	-7.500.000	-10.000.000
Egalisatierekening saldo van baten en lasten	-556.540	-504.747
Egalisatierekening voorzieningen op leningen	-2.097.100	-1.954.792
	<u>29.046.360</u>	<u>26.740.461</u>
Overige leningen		
Lening Gemeente Emmen	110.000	120.000
Totaal	<u>29.156.360</u>	<u>26.860.461</u>

Toelichting

Lening provincie Drenthe

Aan het eind van de looptijd van de Stichting zal de lening in zijn geheel worden afgelost, waarvoor een liquidatieplan zal worden opgesteld. De hoofdsom van de lening bedraagt € 39.200.000,- en is renteloos. Van de hoofdsom is € 7.500.000,- nog niet opgevraagd. Per balansdatum zijn een tweetal mutaties toegepast op het nominale bedrag in de vorm van egalisatierekeningen. Eén deel heeft betrekking op de cumulatieve saldi van baten en lasten. Doordat deze bij de opstart van de activiteiten negatief waren, is dit saldo op dit moment nog negatief. Het verloop van deze rekening vanaf de start van de activiteiten kan als volgt worden gespecificeerd:

<i>Boekjaar</i>	<u>Resultaat</u>
2011	-/- 169.585,-
2012	-/- 480.280,-
2013	-/- 299.943,-
2014	-/- 208.030,-
2015	-/- 75.324,-
2016	104.420,-
2017	207.182,-
2018	157.981,-
2019	43.508,-
2020	172.133,-
2021	43.184,-
2022	-/- 51.784,-
Saldo per 31-12-2022	<u><u>-/- 556.538,-</u></u>

De egalisatierekening voorzieningen op leningen heeft betrekking op de voorzieningen die zijn getroffen op de verstrekte leningen.

Om inzicht te geven in de door de provincie te verwachten terugbetaling van de lening aan het einde van de looptijd van de Stichting, wordt de lening gemuteerd met overschotten en tekorten van baten en lasten en verwachte verliezen op leningen.

Lening Gemeente Emmen

De lening is aangegaan op 8 juni 2018, nominaal groot € 150.000,-, met een rente van 1 % op jaarbasis. De lening kent een looptijd van 15 jaar en dient per 1 maart 2033 in zijn geheel te zijn afgelost. Het kortlopende deel van de lening ultimo boekjaar is € 10.000,-. Het langlopende deel van deze lening ultimo boekjaar is € 100.000,-.

KORTLOPENDE SCHULDEN

	31 dec 2022	31 dec 2021
	€	€
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	46.978	41.283
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelastingsschulden	268	288
Nog uit te boeken financieringen		
Reservering energieleningen	4.565.129	710.795
Reservering Energielening Plus	3.016.959	222.142
Reservering Hotel De Hondsrug	1.500.000	-
Reservering De Bondt Onroerend Goed II	650.000	-
Reservering OrangeGas	-	542.700
Reservering Zonnepark PV 15 B.V.	-	2.700.000
Reservering VVE Valkstede	450.000	450.000
Reservering De Bondt Onroerend Goed	331.542	-
Reservering Elechydro	-	500.000
	<u>10.513.630</u>	<u>5.125.637</u>
Overlopende passiva	11.933	24.055
Totaal	<u><u>10.572.809</u></u>	<u><u>5.191.263</u></u>

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN VERPLICHTINGEN

Overige niet in de balans opgenomen verplichtingen

LANGLOPENDE LENING PROVINCIE DRENTHE

Op basis van de leningsovereenkomst met de provincie Drenthe heeft de stichting recht op een aanvullende kredietsubsidie van € 7.500.000,-. Voorschotten op deze lening zullen door de provincie worden uitbetaald aan de stichting tot en met 31 december 2025 naar gelang de behoefte van financiering door de Stichting.

VENNOOTSCHAPSBELASTINGPLICHT

Vanaf 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsdondernemingen in werking getreden. Hierdoor is de vrijstelling van artikel lid 7 niet langer van toepassing. Publiekrechtelijke rechtspersonen zijn in principe allemaal belast, tenzij er een vrijstelling van toepassing is. Eerder was dat andersom. Tot en met het verslagjaar 2015 is een exploitatiesubsidie nodig gebleken voor een kostenneutrale exploitatie. Vanaf 2016 zijn de baten uit financieringsactiviteiten groter dan de lasten waarmee een positief saldo is gerealiseerd. Echter, door de wijziging van de subsidievoorwaarden komt dit positieve saldo de stichting niet toe. Het bestuur stelt zich op het standpunt niet belastingplichtig te zijn voor de Vennootschapsbelasting en heeft hiertoe een verzoek om bevestiging van dit standpunt ingediend bij de belastingdienst op 13 april 2018. Inmiddels wordt met de belastingdienst correspondentie gevoerd over het door het bestuur gehanteerde standpunt. Dit heeft nog niet geleid tot een definitieve zienswijze bij de belastingdienst.

DIENSTVERLENINGSOVEREENKOMST PROVINCIE DRENTHE

Deze niet in de balans opgenomen verplichting betreft het dienstenprotocol dat DEO heeft met de provincie Drenthe. In het dienstenprotocol is het gebruik van huisvesting, ICT en telefonie, diensten en middelen geregeld, dat de provincie Drenthe aan de Drentse Energie Organisatie ter beschikking stelt. Voor de resterende diensten is € 47.879,- (incl. BTW) betaald.

7 TOELICHTING OP STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN EN BRUTOMARGE

	2022	2021
	€	€
Financiële baten verstrekte financieringen	557.586	616.514
Financiële baten liquide middelen	-12.787	-12.618
Opbrengst verhuur zonnepanelen	3.898	5.626
Som der exploitatiebaten	548.697	609.522
Kostprijs van de omzet	-	1.263
Brutomarge (dekkingsbijdrage)	548.697	608.259

AFSCHRIJVINGEN EN WAARDEVERMINDERINGEN

	2022	2021
	€	€
Afschrijving op materiële vaste activa	6.720	6.720
Totaal	6.720	6.720

OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

	2022	2021
	€	€
Bestuurskosten		
Bestuurskosten	17.290	17.167
Aansprakelijkheidsverzekering	756	756
	18.046	17.923
Communicatie		
Communicatie	4.852	21.232
Project-gerelateerde kosten		
Onderzoeken/inhuur fin-econ/jur expertise	34.012	8.250
Incassokosten	726	485
Mutatie voorziening kortlopende vorderingen	116.052	500
Mutatie Egalisatierekening voorziening	26.257	763.503
Mutatie voorziening	-142.309	-764.003
	34.738	8.735

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Exploitatiekosten		
Inhuur en detachingskosten	403.317	376.564
Huisvestingskosten	47.879	39.633
Accountantskosten	31.089	32.912
Financiële administratie en advies	37.321	27.767
Bankkosten	11.535	19.115
Overige kosten	1.418	323
Telefoniekosten	-	8.247
Drukwerk en porti	-	2.529
Software	1.859	1.761
Hosting websites	280	280
Organisatiekosten	227	34
	<u>534.925</u>	<u>509.165</u>
Totaal	<u><u>592.561</u></u>	<u><u>557.055</u></u>

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Rentelasten andere partijen	-1.200	-1.300
Financiële baten en lasten (saldo)	<u><u>-1.200</u></u>	<u><u>-1.300</u></u>

8 OVERIGE TOELICHTINGEN

BESTUURDERS EN COMMISSARISSEN

Op basis van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving 640.413 dient de bezoldiging met inbegrip van pensioenlasten van bestuurders, gewezen bestuurders, toezichthouders en gewezen toezichthouders per categorie te worden vermeld. Informatie over de bezoldiging hoeft niet te worden vermeld als het bedrag tot een enkele natuurlijke persoon kan worden herleid (RJ 640.413)

<i>Bezoldiging</i>	2022	2021
	€	€
Bezoldiging Fondsmanager	122.590	128.915
Bezoldiging Stichtingsbestuur	17.859	17.724
Totaal	<u>140.449</u>	<u>146.639</u>

Bezoldiging van bestuurders en commissarissen

WNT-VERANTWOORDING 2022

De WNT is van toepassing op de stichting Drentse Energie Organisatie. Het voor de Drentse Energie Organisatie toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000,- (Categorie 1. Algemeen bezoldigingsmaximum).

bedragen x € 1	Guido Hoek
Functiegegevens	Fondsmanager
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,76
Dienstbetrekking?	nee
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	122.590
Beloningen betaalbaar op termijn	0
<i>Subtotaal</i>	<i>122.590</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	163.418
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0
Totale bezoldiging	122.590
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2021	Guido Hoek
Functiegegevens	Fondsmanager
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,80
Dienstbetrekking?	nee
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	128.915
Beloningen betaalbaar op termijn	-
<i>Subtotaal</i>	<i>128.915</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	166.162
Totale bezoldiging	128.915

BEZOLDIGING STICHTINGSBESTUUR

bedragen x € 1	D. Dijk	W. Cnossen	K. E. Engelse
Functiegegevens	Voorzitter	Secretaris	Penningmeester
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	5.253	6.303	6.303
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging	5.253	6.303	6.303
Individueel toepasselijke drempelbedrag bezoldiging	32.400	21.600	21.600
Verplichte motivering van de overschrijding van het individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2021	D. Dijk	W. Cnossen	K. E. Engelse
Functiegegevens	Voorzitter	Secretaris	Penningmeester
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12	01/01-31/12	01/01-31/12
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen*	5.208	6.258	6.258
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging	5.208	6.258	6.258
Individueel toepasselijke drempelbedrag bezoldiging	31.350	20.900	20.900
Verplichte motivering van de overschrijding van het individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Foutenherstel

De drie bestuursleden van de stichting worden voor de WNT aangemerkt als toezichthouders, omdat dit meer de feitelijke situatie weergeeft wat betreft hun tijdsbesteding aan de stichting. Door aanpassing van de BTW-wetgeving, mogen toezichthouders met ingang van 7 mei 2021 geen BTW meer in rekening brengen over hun bezoldiging. Echter, indien wel BTW over de bezoldiging in rekening is gebracht, en deze niet is gecrediteerd, dan dient deze BTW tot de bezoldiging te worden gerekend.

Zowel over boekjaar 2021 als 2022 is door twee bestuursleden BTW over de bezoldiging in rekening gebracht. De bezoldiging over 2021 was in de jaarrekening 2021 echter zonder BTW verantwoord. Aangezien bovenstaande aanpassing ook in 2021 van toepassing was, is de bezoldiging over 2021 van de betreffende bestuursleden aangepast naar de bezoldiging inclusief het BTW-bedrag.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Stichting Drentse Energie Organisatie te Assen

ONDERTEKENING

Assen,

Naam

Handtekening

D. Dijk, Voorzitter

K.E. Engelse, Penningmeester

W. Clossen, Secretaris

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Drentse Energie Organisatie

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Drentse Energie Organisatie te Assen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Drentse Energie Organisatie per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven" en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Drentse Energie Organisatie zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Benadrukken fiscale positie

Wij vestigen de aandacht op de paragraaf Vennootschapsbelastingplicht (Vpb) in de toelichting van de jaarrekening, waarin de gevolgen van de per 1 januari 2016 ontstane vennootschapsbelastingplicht van de stichting is toegelicht. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die alleen bestaat uit de overige gegevens op grond van richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven" van de richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie een materiële afwijking bevat:

- In afwijking van richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven" van de richtlijnen voor de jaarverslaggeving ontbreekt het bestuursverslag. Om die reden doen wij geen uitspraak over het bestuursverslag.

Uitgezonderd het effect van het voorgaande zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ 640 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ 640 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ 640 "Organisaties zonder winststreven".

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven" en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de stichtingsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar stichtingsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften, het controleprotocol WNT 2022 en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als zij concluderen dat er onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

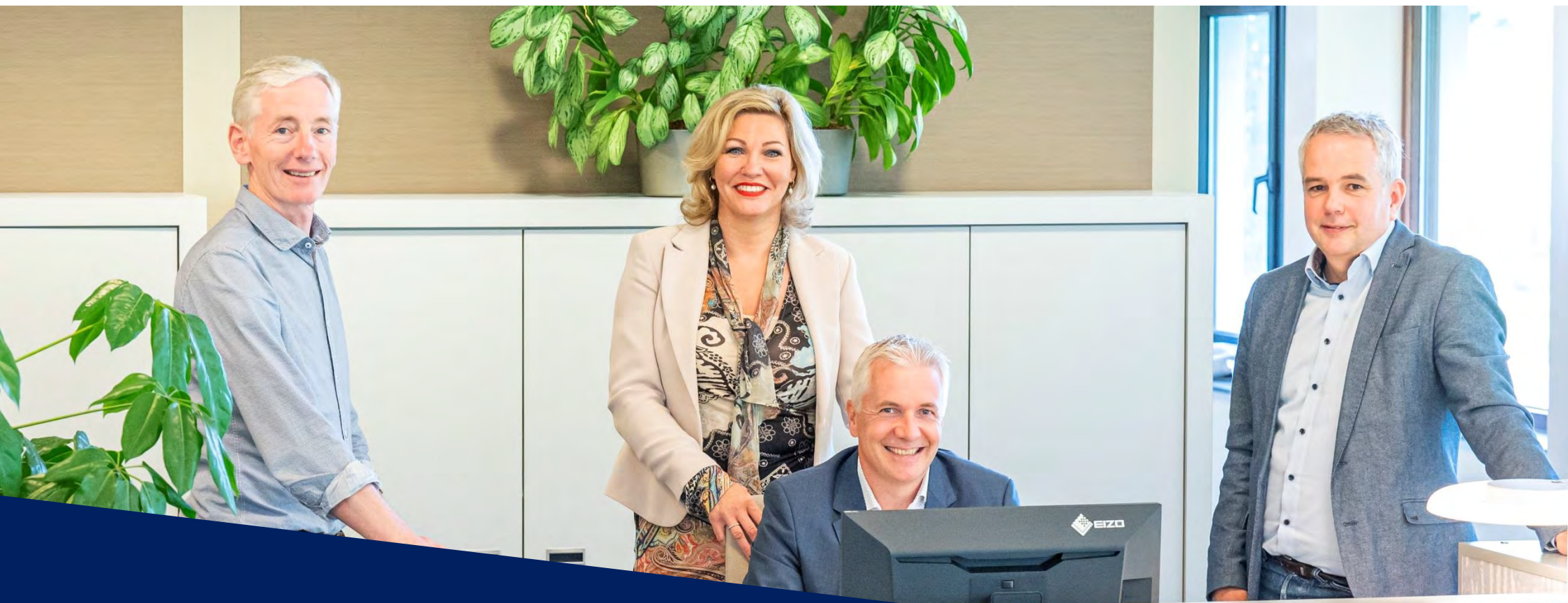
Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 10 februari 2023
De Jong & Laan Controle B.V.

Origineel getekend door: drs. D. Bangma RA

ENERGIEFONDS DRENTHE

Jaarplan 2023

Samen werken aan een duurzaam Drenthe

Colofon

Status: Concept

Datum: 26 januari 2023

Opgesteld door: Guido Hoek

Foto voorpagina: Marcel J. de Jong Fotografie

Het Energiefonds Drenthe is de verkorte werknaam van de Stichting Drentse Energie Organisatie.
De stichting Drentse Energie Organisatie is mogelijk gemaakt door een subsidie van de provincie Drenthe.

© Stichting Drentse Energie Organisatie 2023

Inhoudsopgave

Inleiding

Visie, missie en doelen

Visie

Missie

Doelen

6

6

6

7

Marktontwikkelingen

Investeringsklimaat

Financieringslandschap

8

8

9

Samen werken aan een duurzaam Drenthe

Ambassadeurs

11

11

Financieringen

Scope en aandachtspunt

Instrumentarium

Inzet op volledige breedte van de scope

Resultaten 2023

12

12

12

13

13

Bijlage 1: Personele bezetting EFD

14

Bijlage 2: Begroting 2023

15

Inleiding

De Stichting Drentse Energie Organisatie is vanaf december 2011 actief in de provincie Drenthe. Onder de werknaam Energiefonds Drenthe (EFD) richt het fonds zich op het reduceren van de CO2 uitstoot in de provincie. Dit doet EFD primair door het bieden van financieringsmogelijkheden aan projecten, bedrijven en instellingen die willen bijdragen aan deze doelstelling. Daarnaast ondersteunt EFD met kennis en met het inzetten van haar netwerk.

Met de sterk stijgende energieprijzen is de vraag naar leningen bij het EFD in 2022 verdrievoudigd ten opzichte van voorgaande jaren. Dit heeft er voor gezorgd dat het Energiefonds eind 2022 door haar beschikbare middelen dreigde heen te raken. De provincie Drenthe heeft hierop adequaat gereageerd en op 21 december een subsidie in de vorm van een lening verstrekt van in totaal € 22,6 miljoen. Hiervan is € 16 miljoen rentedragend ten behoeve van het uitbreiden van het reguliere fondsvermogen en € 6,6 miljoen voor een nieuw op te richten fonds voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed.

De verwachting is dat de vraag naar financieringen in 2023 eveneens hoog zal zijn. Daarom heeft EFD net als in 2022 voor 2023 besloten om een “beleidsarm” jaarplan zonder inhoudelijke speerpunten op te stellen en in te zetten op de volle breedte van de scope van EFD. Dit wederom in samenwerking met haar partners/ambassadeurs.

EFD zal meebewegen met de ontwikkelingen in de markt. Waar EFD kansen ziet, zoekt zij de samenwerking met derden, brengt zij partijen met elkaar in contact en biedt zij kennis en financiering. Daarnaast kijkt EFD actief naar de mogelijkheden om bestaande en nieuwe technologieën op een gestandaardiseerde wijze in de markt te kunnen zetten en op deze wijze de uitrol daarvan in Drenthe te versnellen.

Het Beleidsplan EFD 2021-2025 vormt de basis voor het Jaarplan. In dit jaarplan zijn eerst nogmaals de visie, missie en doelen uit het beleidsplan samengevat. Vervolgens wordt ingegaan op de ontwikkelingen in de markt, het verwachte investeringsklimaat en het financieringslandschap. In het hoofdstuk “Samen werken aan een duurzaam Drenthe” wordt beschreven hoe EFD met gebruikmaking van ambassadeurs haar acquisitiekracht op peil houdt. Dit jaarplan wordt afgesloten met een beschrijving van het beschikbare financieringsinstrumentarium en de verwachte resultaten voor 2023.

Visie, missie en doelen

Visie

EFD is opgericht om de realisatie van de klimaatdoelstellingen van de provincie Drenthe te versnellen. De initiatieven die EFD heeft ondersteund blijken echter ook waardevolle bijdragen te leveren aan de provinciale doelen op het gebied van duurzaamheid, economie en leefbaarheid. EFD wil deze lijn doorzetten en heeft daarom de volgende visie geformuleerd:

EFD wil een belangrijke bijdrage leveren aan een leefbaar Drenthe waar met behoud van welvaart duurzaam geproduceerd en geconsumeerd wordt zonder de natuurlijke hulpbronnen van de aarde uit te putten en klimaatverandering te veroorzaken.

Missie

EFD heeft ruim 10 jaar veel ervaring opgedaan over hoe zij optimaal aan de gewenste transitie kan bijdragen. Projecten hebben niet alleen financiële ondersteuning nodig om tot succesvolle uitvoering te komen. De kansrijke marktontwikkelingen die EFD aanjaagt, de kennis die EFD in projecten inbrengt en de verbindingen die EFD tussen partijen legt, hebben ook een belangrijke toegevoegde waarde. Dit heeft EFD vertaald in de volgende missie:

EFD vergroot de realisatiegraad van Drentse projecten die bijdragen aan de reductie van de uitstoot van de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer door mee te denken in marktontwikkelingen, verbindingen te leggen tussen relevante partijen en kennis en financiën aan projecten toe te voegen.

Doelen

Sinds de verbreding van de scope werkt EFD met een hoofdoel en een drietal subdoelen:

Hoofdoel:

Het leveren van een aantoonbare bijdrage aan de klimaatdoelstellingen van de provincie Drenthe

Subdoelen:

1. Aantoonbaar bevorderen van de energietransitie en de daaruit volgende reductie van de CO₂-uitstoot
2. Aantoonbaar bevorderen van andere transitieprocessen zoals circulair ondernemen, groene chemie (bio-based economy) en toekomstgerichte landbouw met als doel de CO₂-uitstoot te reduceren.
3. Het vergroten van het aantal participatieve energieprojecten in de provincie Drenthe

Bron: Roadmap Circulaire Economie provincie Drenthe

Marktontwikkelingen

EFD ziet 2023 met vertrouwen tegemoet en blijft met haar financieringsinstrumenten een niche in de markt bedienen.

Investeringsklimaat

In de Macro Economische Verkenning 2023 stelt het Centraal Planbureau (CPB) dat na een sterke economische groei in 2022 (4,6%) het beeld aan het kantelen is. Door de oorlog in Oekraïne en de verstoringen door de coronacrisis is de inflatie sterk opgelopen. Vooral de zeer snel gestegen energieprijzen raken de huishoudens en bedrijven. Het CPB verwacht dan ook dat de inflatie en de daarmee gepaard gaande onzekerheid, en ook de renteverhoging door de centrale bank om de inflatie te beteugelen, wereldwijd zullen leiden tot het remmen van de economische groei. In de variant met een lagere gasprijs is een binnenlandse groei voorzien van 1,9% in 2023 en bij de variant met een hogere gasprijs 0,6%. De verslechterde economische vooruitzichten in binnen- en buitenland maken bedrijven terughoudend om te investeren.

Ondanks de verslechterde economische vooruitzichten als omschreven in de Macro Economische Verkenning ziet EFD 2023 positief tegemoet. Dit wordt mede ingegeven door het feit dat de hoge energieprijzen het urgentiegevoel onder bedrijven en instellingen om te verduurzamen doet groeien. In 2022 kantelde de houding ten aanzien van verduurzamen. Waarbij verduurzamen in eerdere jaren veelal nog werd gezien als luxe, zagen veel bedrijven en instellingen verduurzamen opeens als noodzaak om te overleven. De wil om te verduurzamen en daarmee de energierekening onder controle te houden is groter dan ooit. Daar staat tegenover dat de werkelijke realisatie wordt geremd door aanbodproblemen en krapte op de arbeidsmarkt. EFD verwacht dat dit ervoor zorgt dat de financieringsvraag in 2023 zal afnemen ten opzichte van 2022 maar nog steeds ruim boven het niveau van voor 2022 zal komen te liggen.

Financieringslandschap

Het Energiefonds Drenthe is opgericht om het marktfalen op te heffen. Dat betekent dat vanuit het fonds slechts financieringen worden verstrekt indien de markt (banken) dat niet of niet geheel doet. Binnen de bancaire sector is op dit moment veel reuring.

- Door wet en regelgeving moeten banken steeds grotere solvabiliteitsbuffers aanhouden om (toekomstige) tegenvallers te kunnen opvangen. De toegenomen solvabiliteitseisen zijn een direct gevolg van de kredietcrisis die er is geweest waardoor door de toezichthouders (DNB/AFM) strak wordt gestuurd op het vergroten van de financiële buffers door banken. Dit kunnen banken bereiken door enerzijds het vergroten van het eigen vermogen (lees; meer winst maken) en/of anderzijds door balansverkorting (lees; minder leningen op de balans, oftewel minder financieren).
- Banken krijgen steeds meer te maken met de effecten van veranderende wet en regelgeving t.a.v. de Wwft (Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme) en Sanctiewetgeving (geen directe en indirecte handel drijven met sanctielanden in de wereld). Deze regelgeving vergen grote inspanningen in de bancaire sector, waarbij er veel man-arbeid en investeringen in de systemen worden ingezet om hieraan te voldoen.
- De elektronische fraude door phishing, skimming, etc. neemt toe en leidt jaarlijks tot toenemende schades (en schade-uitkeringen). Er wordt veel kapitaal en arbeid geïnvesteerd binnen de bancaire sector om deze fraude te bestrijden.
- De banken bereiden zich voor op de verwachte recessie. Binnen veel banken worden hierover verschillende informatiesessies gehouden op dit moment.

Naar aanleiding van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de focus bij reguliere financieringspartijen (banken) voor de korte en middellange termijn niet enkel primair gericht zal zijn op het adviseren van klanten (verkopen van bankproducten) en het behandelen van financieringsverzoeken.

Daarbij zullen veelal de kleinere bedrijfsmatige financieringsverzoeken (< € 1,5 of zelfs € 3 mio) het als eerste moeten ontgelden. Daarnaast is het financieringsloket van de bank in de praktijk alleen geopend voor huisbankklanten (totaalrelaties). Voor maatschappelijke organisaties wordt het nog moeilijker om financiering aan te trekken.

Ten slotte lopen de marktrentes snel op. Dit betreft de basisrente exclusief de opslagen voor kosten, risico, vermogen en winst. Dit zorgt ervoor dat de haalbaarheid van energie-gerelateerde projecten onder druk kunnen komen te staan. Voor de circulaire projecten (vallend binnen de nieuwe scope van het Energiefonds) geeft reguliere financieringsmarkt veelal niet thuis omdat zij deze projecten “onvoldoende” bewezen zijn of te “innovatief” achten.

Met haar financieringen tussen de € 5.000 en € 2.500.000 blijft het Energiefonds Drenthe in een niche van de markt opereren. Het Energiefonds blijft hard nodig om haalbare projecten daadwerkelijk gefinancierd en gerealiseerd te krijgen, enerzijds als enig financier bij de kleine financieringen (tot € 150.000) anderzijds als co-financier naast banken of crowd-funding bij grotere financieringen.

Samen werken aan een duurzaam Drenthe

EFD heeft een groot werkgebied en een brede scope. Binnen dit werkgebied en vanuit deze scope bedient EFD in de basis alle partijen die staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en die willen investeren in het verduurzamen van hun organisatie. EFD is niet de enige partij in Drenthe die zich richt op de verduurzaming van deze organisaties. EFD wil actief samenwerken met deze partijen.

Ambassadeurs

EFD wil een kleine en slagvaardige organisatie zijn/blijven. Dit wil EFD bereiken door samen te werken met partijen die zich in Drenthe op één of andere wijze bezighouden met het reduceren van de CO2-uitstoot en deze partijen in te zetten als ambassadeurs van EFD. Door deze werkwijze kan EFD de focus leggen/houden op het inbrengen van financieringskennis en het bieden van financieringen waarbij de ambassadeurs vanuit hun eigen expertise organisaties adviseren en stimuleren. Door de samenwerking kunnen we elkaar versterken in zowel het behalen van de individuele als wel de gezamenlijke doelstellingen.

Uit de in 2022 ingediende leningsaanvragen is gebleken dat een aanzienlijk aantal leningnemers via onder andere de bank, accountant, installateur, andere leningnemers of de provincie haar weg naar EFD heeft gevonden. Deze organisaties wil EFD ook in 2023 als ambassadeur behouden. Daarnaast zijn in 2022 de relaties versterkt met o.a. de NOM en het MKB-fonds.

In 2023 zal EFD zichzelf actief onder de aandacht blijven houden van de ambassadeurs en in het kader van het nieuwe Fonds Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed de samenwerking met de provincie (Programma Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed) en het project Drenthe Sport Duurzaam intensiveren.

provincie Drenthe

IK BEN DRENTS
ONDERNEMER

Financieringen

EFD kent zowel standaard- als maatwerkfinancieringen. De omvang van de financieringen loopt uiteen van minimaal € 5.000 tot maximaal € 2,5 miljoen. Naast financieringen in de vorm van een lening verstrekt EFD ook garanties aan energie-intensieve bedrijven voor het uitvoeren van energiestudies.

Scope en aandachtspunt

EFD financiert met haar instrumentarium projecten waarmee de uitstoot van CO2 wordt gereduceerd (o.a. circulaire projecten), energie wordt bespaard of waarmee duurzame energie wordt opgewekt. EFD zal in 2022, met gebruikmaking van haar ambassadeursnetwerk, inzetten op de volledige breedte van deze scope. Door gebruikmaking van het ambassadeursnetwerk bereiken we meer partijen en versterken we onze acquisitiekracht.

Door de coronacrisis van de afgelopen jaren en de daarop volgende energiecrisis staan veel bedrijven en instellingen financieel onder druk. Dit maakt dat risicobeheer een belangrijk onderdeel blijft van de werkzaamheden van EFD, zowel in het proces van verstrekken van een lening als in het daarop volgende beheersproces waarbij de lening moet worden terugbetaald.

Instrumentarium

EFD beschikt over het volgende financieringsinstrumentarium:

- Energielening Drenthe: Standaardfinanciering voor bedrijven en instellingen. Financiering op basis van offerte tot 75% van de investering. Financiering bedrag minimaal € 5.000 en maximaal € 50.000.
- Energielening Plus: Standaardfinanciering voor bedrijven. Financiering op basis van offerte en jaarcijfers tot 75% van de investering. Financiering bedraagt minimaal € 50.001 en maximaal € 150.000.

- Maatschappelijke Energielening (Fonds Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed): Standaard renteloze financiering voor maatschappelijke organisaties met eigen vastgoed. Financiering bedraagt minimaal € 5.000 en maximaal € 200.000.
- Maatwerkfinanciering: Financiering voor bedrijven, projecten en instellingen. Financiering op basis van businesscase tot 50% van de investering in geval van junior financiering en tot 90% in geval van een senior financiering. Financiering bedraagt minimaal € 50.001 en maximaal € 2,5 miljoen.
- Garantie Energiestudies: Garantierегeling voor de energie-intensieve bedrijven op de kosten van een energiestudie. De garantie bedraagt maximaal € 100.000.

Inzet op volledige breedte van de scope

EFD financiert met haar instrumentarium projecten waarmee de uitstoot van CO2 wordt gereduceerd (o.a. circulaire projecten), energie wordt bespaard of waarmee duurzame energie wordt opgewekt. EFD zal in 2023, met gebruikmaking van haar ambassadeursnetwerk, inzetten op de volledige breedte van deze scope. Door gebruikmaking van het ambassadeursnetwerk bereiken we meer partijen en versterken we onze acquisitiekracht.

Resultaten 2023

1. In 2023 zal EFD naar verwachting 150 Energieleningen Drenthe verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt: € 4 miljoen.
2. In 2023 zal EFD naar verwachting 30 Energieleningen Plus verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt: € 3 miljoen.
3. In 2023 zal EFD naar verwachting 30 Maatschappelijke Energieleningen verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt: € 1,5 miljoen.
4. In 2023 zal EFD naar verwachting aan een vijftal projecten een maatwerkfinanciering verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt: € 5 miljoen.
5. Eind 2023 zijn naar verwachting 2 garanties verstrekt voor het uitvoeren van een energiestudie.

Bijlage 1: Personele bezetting EFD

Bestuurder	Functie
Daan Dijk	Voorzitter
Wouter Cnossen	Secretaris
Klaas Evert Engelse	Penningmeester

Medewerker	Functie	Aantal dagen per week
Guido Hoek	Fondsmanager	3
Cora Sambrink	Projectmedewerker	4
André van Moock	Project financier	2,5
Maarten Bunnik	Project financier	2,5

Bijlage 2: Begroting 2023

Baten		
1.1 Rente op banktegoed	€ 0	
1.2 Rentebaten gesloten financieringen	€ 700.000	
1.3 Provisie verstrekte garanties	€ 10.000	
Totale baten	€ 710.000	
Lasten		
2.1. Projectgerelateerd	€ 52.500	
Inhuur externe expertise (juridisch en technisch)		€ 35.000
Creditrating		€ 7.500
Inhuur deskundige garantieregeling		€ 10.000
2.2 Communicatie	€ 5.000	
Communicatie		€ 5.000
2.3 Aansturing	€ 65.000	
Bestuur		€ 28.000
Reiskosten		€ 1.000
Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering		€ 1.000
Accountantkosten		€ 35.000
2.4 Exploitatie	€ 447.000	
Personeelskosten		€ 345.000
Kantoorkosten		€ 1.000
Huisvesting en ICT (overeenkomst provincie)		€ 45.000
Administratie en incasso's		€ 40.000
Software		€ 2.000
Bankkosten		€ 12.000
Hosting websites		€ 2.000
Subtotaal	€ 569.500	
BTW (21%)	€ 119.595	
Totale lasten	€ 689.095	